

TECHNIKOS ŽODIS

5

1967

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD

Isteigtas 1951 m.

Est. 1951.

Leidžia: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų
S-gos Chicagos Skyriaus Technikinės Spaudos Sekcija.

Published by American Lithuanian Engineers and
Architects Association, Inc. Chicago Chapter Tech-
nical Press Section.

Prenumerata \$5.00 U.S. metams
Studentams \$2.00 U.S. metams

Yearly subscription — \$5.00 U.S.

PLIAS IR ALIAS ORGANAS

Redakcinė kolegija: K. Burba, A. Didžiulis, K. Kaunas, Alb. Kerelis,
G. J. Lazauskas, J. Rimkevičius, D. Šatas ir J. Slabokas

Atstovai prie TŽ: PLIAS C. V-bos — prof. S. Dirmantas, ALIAS C. V-bos — Z. Gavelis ir
ALIAS Chicagos skyr. — D. Tijūnėlis

Administracija: M. Krasauskas, A. Pargauskas ir A. Smolinskas

Techninis redaktorius: J. Slabokas

Redakcijos adresas: Ats. red. — D. Šatas, 323 N. Williams Drive,
Palatine, Illinois 60067, Telefonas 358-6657

Administracijos adresas: Mečys Krasauskas, 2633 W. Montgomery Ave., Chicago, Ill., 60632, USA

Redakcijos bendradarbių kolegija: Dr. Algirdas Avižienis, Karolis Bertulis, Juozas Dačys, dr. Jurgis Gimbutas, dr. Sta-
sys Juzėnas, Bronė Kova, dr. Almis Povilas Mažeika ir Vaclovas Senuta.

TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI

ANGLIJOJE

J. Vilčinskas, 5 Holmside Rd., London S. W. 12,
England.

AUSTRALIJOJE

1. B. Daukus, 273 Cooper Rd., Yagoona, Sydney,
N.S.W. Australia.
2. J. Riauba, 9 Harrow St., Brighton Gdns,
South Australia.

KANADOJE

1. P. Lelis, 325 Seaton St., Toronto 2, Ont. Canada.
2. V. Stankevičius, 4900 Grand Blvd. Montreal 29,
P.Q., Canada.

T U R I N Y S

Atsiminimai iš jaunystės dienų J. ŠIMOLIŪNAS
Pasikalbėjimas su mūsų humanitarais, II
Lietuvių mokslo darbai
Lumber ir timber lietuviškai A. VADOPALAS
Habitat (Expo 67) K. KAUNAS
Naujieji akademikai
Mūsų mirusieji — V. Sirutavičius,
I. Daukus V. SENUTA; J.B.
ALIAS C.V. premijų laimėtojai
Skaitytųjų laiški
Spaudos apžvalga
Latvių Kongresas Montrealyje K. BERTULIS
Gyvenime ir veikloje V. GENYS
Technikine apžvalga V. P-TIS

KOLUMBIJOJE

J. Kalėda, Apartado Aereo 1720, Medellin,
Colombia, S.A.

BRAZILIJOJE

- Z. Bačelis, Caixa Postal 9102, Sao Paulo, Brazil, S.A.
- J. A. V-bėse
1. Z. Gavelis, 897 E. Broadway, So. Boston,
Mass., 02127.
2. K. Krulikas, 93-1 114th St., Richmond Hill 1B,
L. I. N.Y. 11418.
3. S. Juzėnas, 15491 Ward St., Detroit, Mich. 48227
4. E. Arbas, 306 22nd St., Santa Monica,
Calif. 90402.

C O N T E N T S

Reminiscences of Prof. J. Simoliūnas
An Interview with our Humanitarians
Scientific Contributions of Lithuanians
Lumber and Timber in Lithuanian A. VADOPALAS
Habitat (Expo 67) K. KAUNAS
New Graduates
Obituaries:
V. Sirutavičius, I. Daukus V. SENUTA; J.B.
Winners of the Best Articles of the Year 1966
Letters to the Editor
Recent Publications A. BALSAS
Latvian Congress at Montreal K. BERTULIS
Our Activities V. GENYS
Technical Briefs V. P-TIS

*VIRŠELYJE: Fragmentas iš Habitat pastato Expo 67
Montrealyje.*

COVER: A Detail of Habitat (Expo 67)

TECHNIKOS ŽODIS

Nr. 5(105)

1967 M.

Rugsėjis - Spalis

XVII METAI

Redaktoriui neseniai teko lankytis Bostone ir ta proga susitikti su dauguma ALIAS Centro Valdybos narių bei kitais „Technikos Žodžiu“ besidominčiais bostoniškiais inžinieriais. Įdomiame pasikalbėjime buvo aptarta daug mūsų žurnalą liečiančių klausimų. Susidarė bendras išpūdis, kad pageidaujama, jog žurnalas talpintų daugiau medžiagos apie mūsų inžinierių veiklą, pavienius inžinierius — taigi daugiau tarnautų kaip mūsų tarpusavio ryšinininkas, o mažiau kreiptų dėmesio į specialius straipsnius, dažnai tik labai mažam skaitytojų skaičiui teįdomius. Redakcija tikisi iš Bostono stiprios paramos medžiaga mūsų žurnalui.

Šiame numeryje talpiname ALIAS Centro Valdybos pranešimą apie numatytą ALIAS suvažiavimą Clevelande. Rašančiajam yra tekę dalyvauti tik dvejuose ankstyvesniuose suvažiavimuose, kuriuose daugiausia laiko buvo pašvęsta organizacinių reikalų diskusijoms. Daugumai žmonių tai nėra pati įdomiausia medžiaga ir manau, kad būtų nesunku surasti įdomesnių temų paskaitoms ir pasikalbėjimams. Tokių suvažiavimų tikslas turėtų būti ne ką nors ypatingo nuspręsti, bet truputį pakelti entuziazmą ir darbingumą narių tarpe, sudaryti progą atnaujinti senas ir užmegzti naujas pažintis. Būtų įdomu gauti pasisakymų iš skaitytojų suvažiavimo reikalu. Tas padėtų šį įvykį išpopuliarinti ir kartu būtų įdomu šiuo aktuali klausimu padiskutuoti.

Šiame numeryje pradėdame spausdinti redakcijos bendradarbių sąrašą, kurį skaitytojai ras viršelio antrajame puslapyje. Tai asmenys, kurie yra sutikę pagelbėti vienu ar kitu būdu redakcijos ir medžiagos sutelkimo darbe. Šis bendradarbių telkimo darbas dar tik pradėtas ir redakcija tikisi, kad šis sąrašas išsaugės į žymiai didesnę aktyviai žurnalui besidominčių ir jam šiek tiek laiko galinčių pašvęsti asmenų

kolektyvą. Tai gal vienintėlis būdas pagerinti ir išplėtoti redakcijos ryšius su įvairiomis JAV ir kitų kraštų vietovėmis. Pati didžiausia problema, su kuria redakcija kartas nuo karto susiduria, tai skaitytojų abejingumas mūsų spaudai. Tikimės, kad redakcijos bendradarbiai sugebės sukelti didesnę susidomėjimą „Technikos Žodžiu“. Šio susidomėjimo stoka ypač ryški mūsų vidutinio amžiaus inžinierių tarpe, kurie sudaro pačią pajėgiausią grupę tiek iš lietuviško, tiek ir iš profesinio taško žiūrint. Kažkodėl nei sąjunga nei žurnalas nesugebėjo stipriau užangažuoti jau šiame krašte mokslus baigusiuju asmenų kooperacijos ir jų aktyvesnio dalyvavimo. Šios kliūtis peržengimas yra būtinas, galimas ir tai įvykdžius ir organizacijai ir žurnalui būtų užtikrintas sėkmingas ilgesnis gyvavimas. Šią kliūtį peržengus, pilnai apjungus daugumą mūsų išeivijos narių dirbančių technikinėse srityse, ir žurnalas ir sąjunga pasidarytų viena iš pačių stipriausių ir įtakingiausių grupių mūsų išeivijos gyvenime. Galbūt, žiūrint į tolimesnę ateitį, profesinės sąjungos ir turi geresnę pagrindą ilgesniam išsilaukimui nei politinės ar ideologinės grupės. Žvelgiant į senesnių ateivių, pvz., švedų emigracijos gyvenimą pačios paskutinės organizuotos grupės ir yra švedų chorai ir jų inžinierių sąjunga, kuri savo narių tarpe turi net Nobelio premijos laureatą.

Pažvelgus į mūsų žurnalo prenumeratorių skaičių — nėra taip blogai mūsų sąlygose. Jis galėtų būti dar didesnis. Pažvelgus į skaitytojų pavardes, mūsų žurnalą skaito daugiausia labiau žinomi inžinieriai. Kitų tikslųjų mokslų praktikantų mes dar nedaug tepasiekiame, tai dar reikėtų juos išjudinti. Bet svarbiausia mums reikia suaktyvinti mūsų visų dalyvavimą žurnale. Todėl skaitytojai tegul atleidžia redakcijai, jei ji šį klausimą jau nebe pirmą kartą kelia.

PROF. DR. INŽ. JONO ŠIMOLIŪNO ATSIMINIMAI IŠ JAUNYSTĖS DIENŲ SUOMIJOJE

(Kol. E. Jasiūno įrekorduoti magnetinén juostelén 1956 m. sausio 22 d.)

Prof. J. Šimoliūnas

1917 metais vyko Didžioji rusų revoliucija. Tada lietuvių Suomijoje, kariškių ir civilių, buvo prisirinkę apie 2000. Suomijoje, kaip visados, taip ir tada, pragyvenimo produktų, kaip pvz. sviesto, sūrio, mėsos, buvo kaip ir paprastuose, ne karo laikuose. Gi duonos trūkumas buvo nuostabus. Aš pats ir kiti ištisomis dienomis negaudavome nei šmotelio duonos. Tuomet buvo sumišimo laikai.

Įvairių tautų, ne tik lietuvių, bet ir kitų, tenai buvo gana didelės grupės. Didesnių tautų, kaip pvz. lenkų, ukrainiečių, rusų, kareivių ir civilių, buvo didelės grupės. Mūsų, kaip sakiau, apie 2000. Helsingforse (Helsinkyje E. J.) buvo apie pusė to, apie 1000 lietuvių. Be mitingų, vakarais dar buvo daromi propagandiniai parengimai. Taip darė ukrainiečiai, taip mėgino ir lenkai. Jiems gerai neišėjo, įspūdis buvo nekoks. Tarp savęs ginčijosi, didelės užuojautos nebuvo.

Buvo sumanyta, kad ir lietuviams reikia su savo gabumais pasirodyti, parodyti, kas buvo Lietuva senovėje, kas buvo po rusų jungu, ir kas yra šiandien. Mes turėjome du suomių

draugus: prof. A. R. Niemi ir prof. J. J. Mikkola. Buvo manyta, kad su jų pagalba bus galima šį tą padaryti.

Turėjome apie 3 savaites laiko pasiruošimui. Be manęs, tada Helsingforse buvo ir visiems žinomas gen. V. Nagevičius. Tada jis buvo kitoje padėtyje, tarnavo rusų karo laivyne. Buvo ir karo jūrininkas kapitonas Daukantas, buvo ir kitų kariškių, o daugiausia — civilių. Gen. Nagevičių, su kuriuo man teko Rygoj kartu mokytis (jis mokėsi Nikalojaus Gimnazijoje, o aš — Petro Didžiojo Realinėj Mokykloj), pažinojau jau iš jaunystės dienų.

Na ir buvo sumanyta, kad mums reikia paimiti į ranką tą propagandinį vakarą ir padaryti. Vieną vakarą Finijos viešbutyje (priešais geležinkelio stotį) gerdami kavą, pradėjome to propagandinio vakaro reikalu kalbėtis. Nutarėme, kad reikia kreiptis prie profesorių Niemi ir Mikkola, ir prie prof. Mikkola žmonos, poetės, mokačios labai gražiai suomių, švedų, ir iš dalies dar nepamiršta lietuvių kalba papasakoti, kaip ji savo jaunystės dienose porą kartų lankėsi Lietuvoje.

Nutarta, sutarta, ir buvo veikta. Dar tą pat vakarą, nupirkę rožių buketą, paėmėme taksi ir padarėme staigų vizitą pas prof. Mikkola jo bute, Lentarka Nr. 12. Buvome priimti su dideliu nusistebėjimu, ir pradėjome aiškinti reikalą. Užsipuolėme ant prof. Mikkola žmonos, prašydami, kad ji ką nors to vakaro metu pasakytų, tartų savo žodį. Pradžioje ji nenorėjo sutikti, bet vėliau, prisiminusi prieš karą matytą gražią Lietuvą, nusileido sakydama:

— Na ką aš galiu pasakyti, nebent savo atsiminimus apie Lietuvą.

— Gerai, ponija, puiku! — pradėjome ploti. — Apsiimk šita, pagalvok, prisimink ir pasakyk. Nušviesk suomiams, kokia Lietuva buvo tuo laiku, kada Tamsta ją lankei.

Atsisveikinome ir išvažiavome. Reikia surasti salę. Salę didelę, gražią. Rytdieną einam pas prof. Niemi.

— Pagelbėk, profesoriau, norime surengti vakarą. Norim apie save plačiau tarti žodį, apie Lietuvą, kokioj padėtyj ji buvo seniau, kokioj

Helsinkio universitetas

padėtyj caro laikais, karo metu, ir dabar po karo, kada kilo revoliucija, viskas yra.

Prof. Niemi užgyrė mūsų sumanyką, ir sako:

— Aš mielu noru visu kuo prisidėčiau, bet kad tas bus neįspūdinga, kažkaip jaučiu, kad aš to gerai neatliksiu, gražaus žodžio, tinkamo Lietuvai, nepasakysiu.

— Na tai kodėl? — klausiamo.

— Reikėtų nušviesti Lietuvos istorinę praeitį didžią, gražią. Šiuo reikalu jei tik žodžiu aš kalbėsiu, tai išpūdzio nepadarysiu nei vietiniams, nei patiems lietuviams. Bet jei prie mano žodžio, ką žinau apie lietuvius, būtų ką nors parodyti, žemėlapią ant lentos, kaip auditorijoje studentams, ištiesti... Paskui, kalbant apie praeitį, kad galėčiau parodyti, ir publika akimis galėtų pamatyti istorinius dalykus, Lietuvos pilis, kurių buvo gausu ir jos buvo gražios... Iš istorinių įvykių kad būtų galima kokią nuotrauką parodyti, tada tai jau būtų kitas išpūdis!

— Profesoriau, — sakau, — prisimenu, turiu apie 40 nuotraukų iš Lietuvos praeities! Čia tuoj negaliu parodyti, bet turiu namie.

— Kaip tai, kokio mastelio, kokio dydžio, kas ten yra? — klausia.

— Yra mūsų kunigaikščiai, — sakau, — yra pilys, yra Trakai, yra tas, ir t. t.

— Na tai čia ir mastelis neatitinka, o tinkamai paruošti, tam tikro dydžio, reikia spaustuvės. Tai ir pinigų kainuoja, ir reikia laiko. Tamstos man to negalite duoti, kad aš galėčiau paveikslų pavidale parodyti publikai.

— Profesoriau, — sakau, — mano žodis! Aš Jums padarysiu!

— Jei padarysite, tai aš duosiu istorinę paskaitą.

Susitarta. Rytojaus dieną parvažiavau namo (į Helsingforsą reikėjo važiuoti porą valandų traukiniu). Surinkau medžiagą, nuėjau į žinomą, gerą spaustuvę ir parodžiau atvaizdus. Pasakiau, kad laike 4-5 dienų mums reikia pagerintų, pagražintų, paryškintų, padidintų nuotraukų, o kiek reikės — užmokėsiu. Pradžioje buvo nenorėta sutikti, bet pagaliau sutikta ir padaryta.

Su vaizdais einu pas prof. Niemi. Šis peržiūrėjo, prasijuokė, ir sako:

— Kaip padarei, kelios dienos atgal nieko nebuvo, o dabar viskas yra?

— Mano paslaptis, — sakau. — Kai bus viskas padaryta, viską sužinosim, o dabar reikia veikti.

— Palik Tamsta šias nuotraukas man, aš pagal šiuos vaizdus pasiruošiu ir duosiu paskaitą.

— O kaip bus su žemėlapiu? — klausiu profesorių.

— Žemėlapis, — sako, — dar paprastesnis reikalas.

— Ir žemėlapią aš padarysiu. Bus! Istorinės Lietuvos ribos, kur Lietuva buvo, kas valdė, kaip, ir t. t.

Pažadėjau — padariau. Atnešiau ir žemėlapią. Po pusantros savaitės buvo visa medžiaga.

— Dabar bus gerai, — jis buvo patenkintas.

— Bet profesoriau, mes dar neturime salės, — sakau. — Ir čia buvom, ir ten buvom, tai vieta mūsų iškilmėms netinka, tai užimta. Padėk mums tuo reikalu.

— Na matai, kad dabar tokie laikai. Sunku. Kai kam salių savininkai nenori duoti, revoliucija, gali langus išdaužyti, o kai kur tai ir negalima.

— Profesoriau, pagalvok ir mums padėk.

— Na, gal man reikėtų pamėginti gauti Universiteto didžiąją salę... — pasikasęs galvą profesorius sako. — Niekas iki šiol negavo, bet lietuviams — gal ir pasiseks.

Rytojaus dieną, nuėjęs pas rektorių, prof. Niemi išaiškino visą reikalą. Rektorius sako:

— Lenkai prašė — nedavė! Kaip dabar duosi lietuviams? Mes lietuvius daugiau užjaučiam ir jiems prijuočiam, kaip lenkams. Bet kaip čia dabar, — sako, — kad nemalonu... Paskui lenkai tuojau mums per laikraščius akis badys!

— Profesoriau, — sakau prof. Niemi, — paaiškink rektoriui, kad lenkų tauta yra daug didesnė už lietuvių, jie ten toliau už Lietuvos pasislėpę gyvena, plačiau gyvena, jų galimybės didesnės, kaip šiandien mūsų. Kiek yra Suomijoje suomių? Apie trys milijonai. Kiek yra Lietuvoje lietuvių? Apei trys milijonai. Ir Lietuva, ir Suomija iki šiai dienai kenčia rusų jungą. Svarbiausias dalykas — mums dabar bendromis jėgomis atsipalaiduoti nuo to jungo. Mes turime vieni kitų arčiau stovėti, vieni kitus suprasti ir padėti.

— Užtenka, — sako prof. Niemi, — eisiu dar.

Nueina, ir gauna salę.

Mums trūksta choro. Nebuvo lietuviams kada ir pasiruošti, ne tas rūpėjo, rūpėjo duona, mokyklos, vaikučiai, ir t. t. Tad sakau gen. Nagevičiui:

— Brolau, kito išėjimo nėra! Yra Universiteto choras su virš šimto gerų dainininkų. Pirmas choras Suomijoje. Suomia, profesoriams Niemi ir Mikkola pritariant, mus supras, ir gal mes su jais susikalbėsime. Reikia pamėginti tą chorą gauti. Duosim lietuviškas dainas, išversim jiems jas į suomių kalbą, kad suprastų, o jau gaidas jie geriau už mus žino. Jei sutiks, pamatysim kas išeis. Gerai?

— Na tai, — sako generolas, — čia jau, bro-lau, kažin...

Sužinojome, kad tas choras prie geležinkelio stoties plazdo vakarais nuo 8 iki 10 val. daro repeticijas. Choro vedėjas — prof. H. Klemetti. Sakau generolui:

— Žinai ką, toliau neatidėliojant, einam į tą teatrą, ir ten kaip nors susikalbėsime. Jis turbūt vokiškai moka, mes šiek tiek suomiškai, švedišškai suprantam, na o jau vokiškai tai be sunkumų susikalbėsime.

— Na gerai, einam, pažiūrėsime.

Nueinam. Choras repetuoja. Mes sakome, kad norime su chorvedžiu pasimatyti.

— Reikia palaukti pertraukos, — gauname atsakymą.

Laukiame pertraukos. Atsidaro durys, iš salės išeina žmogus.

— Ar Tamsta būsite chorvedys Klemetti? — klausiamo.

— Taip, sako, — o iš kur Tamstos būsite, ko norite?

— Labai atsiprašome! Ekstra reikalas! Norime, kad Tamstų choras sutiktų padainuoti keletą dainų... lietuviškai!

— Na! Cha, cha, cha! — pliaukšteri rankomis ir juokiasi. — Tokių cūdų mes negalime padaryti...

— Prašytume, ar nebūtų galima kur nors atskirai pasikalbėti, ne stovint koridoriuj, o prie stalo.

Įeinam į kambarį. Susėdam.

— Ką jūs sumanėte? Kam tas visas reikalas? — klausia Klemetti.

Trumpai paaiškinome, kad rengiame propagandinį lietuvių vakarą Helsingforse. Norime, kad lietuvių tauta būtų labiau suprasta, labiau pažinta čia Suomijos širdyje — Helsingforse. Mes nesuspėjome čia savo choro suorganizuoti, bet kokios yra mūsų dainos, kaip jos skamba, ir kaip dainuojamos, turime tris liudininkus.

— O ką? — susidomėjo Klemetti.

— Prof. Niemi, prof. Mikkola ir prof. Mikkola žmoną, tą poetę, gražiąją Suomijos moteriškę. Jie buvo kelis kartus Lietuvoje, jie girdėjo mūsų dainas, jie žavėjosi. Paklauskite jų, jei netikite! Nors telefonu, tuojau!

— Aš juos pažįstu, — nusišypso Klemetti. — Ar tikrai sakote teisybę?

— Prašome paskambinti telefonu!

Skambina profesorui Mikkola.

— Ar Jums yra žinoma, čionai kažkokį skandalą lietuvių kelia. Nori propagandinį vakarą rengti, nori, kad mūsų choras lietuvių dainas dainuotų! Nei mes gaidas turime, nei mes mokam dainuoti, kaip reikia lietuviams. Verčia! Kaip čia yra? Ar Tamstoms yra kas nors žinoma, ar ne?

— Kaip gi, žinom! — atsakė prof. Mikkola ir jo žmona. — Taip! Jiems tai yra skubu ir būtina reikalinga! Mes nežinome, ar jie sugebės, bet mes norime padėti, ir prof. Niemi nori padėti, ir jei galima, tai ir Jūs sutikit! Čia nebedidelis toks dalykas.

Padedą telefoną, pradėdam kalbėti.

— Mes gaidų neturim! — sako Klemetti. — Dainų turinio nežinome. Kad dainą padai-

nuoti, tai reikia suprasti dalyko esmę. Kad būtų dainos išraiška suprasta ir dainuotojo, ir klausytojo!

— Viskas bus Tamstai pateikta, — sakome. — Dainos lietuvių ir suomių tekstais. Ryt — poryt. Sutikite! Nedaug, trys, keturios, na galu gale tik dvi. Lietuvos Himnas ir dvi dainos!

— Jei mes dainuosime dvi, tris, tai galime ir ketvirtą, ir penktą pridėti, tada jau sunkumo nėra. Bet reikia nuo pradžios išstudijuoti.

Pagaliau sutiko, sakydamas:

— Na, ką mums lenkai pasakys? Jie taip pat prašė jiems padėti, mes nesutikome, atsisakėme. Jie taip pat prašė mūsų salės — negavo. Prašė mūsų choro — negavo. O kaip dabar išeis, kai mes sutiksim lietuviams dainuoti? Pagalvokite jūs patys!

Atsakėme, kad mes arčiau su suomiais stovime ir tautos didumu, ir teritorijos platumu, vieni kitiems būtinai turime padėti, niekas negali protestuoti. Kitos yra didesnės tautos, žymios tautos, o mes — mažos!

Įtikinome.

— Rytoj gal nesuspsėit. Na, tai poryt atneškite nors vieną dainą. Vėl apie 9 val. čia pat bus mūsų repeticija, pažiūrėsime, kaip čia yra.

Sekančią dieną paruošėme kelias dainas, viena iš jų buvo, prisimenu, „Ant kalno karklai siūbavo“, Himno tekstą, na ir gaidas. Pažiūrėjo, pažiūrėjo Klemetti, ir sako:

— Hm! Na, ką gi! Gaidas tai mes suprantame, bet kaip tuos žodžius pasakyti, kad jie tikrai skambėtų? Tai mums daugiausia yra terra incognita, ir mes galime suklysti!

— Padarysite vieną — kitą repeticiją, ir pamatysit, kad jums išeis neblogiau, kaip patiems lietuviams, — užtikrinome.

— Jūs prikaltėti tai galite, bet padaryti, tai yra sunkiau.

Sutiko. Padarė repeticiją. Po dienos ir vėl ateinam:

— Na kaip, profesoriau?

— Eina! — sako. — Eina! Choras dainuoja dainą neblogai, ir turinį žino.

Sutikta, Perrepetuota. Universiteto didžiojo salė programą patikrinta. Beliko smulkmenos: apžiūrėti salę, suskaičiuoti vietas, sutarti ką kviesti, pakvietimus atspausdinti suomių ir švedų kalbomis. Kvietėme daugiausia suomių, kvietėme ir kitas tautas: ir lenkus, ir rusus, ir ukrainiečius ir vokiečius, žodžiu — visus.

Helsinkio geležinkelio stotis. Eliel Saarinen proj.

Atėjo iškilmių diena. Iškilmės apsiėmė atidaryti gen. Nagevičius, pasakyti trumpą prkalbėlę, o paskiau vietą užleisti istoriniam pranešėjui — prof. Niemi. Niemi Lietuvos istoriją galbūt žinojo neblogiau už pačius lietuvius. Paskaita buvo pailiuoruota žemėlapiu, istorinėmis nuotraukomis, praėjo gražiai, gerai.

Po jos sekė pranešimas prof. Mikkola žmonos, Maila Talvio. Ji taip gražiai suomiškai kalbėjo, taip nuoširdžiai, nušviesdama Lietuvos praeitį, nušviesdama, kokią Lietuvą ji savo akimis porą kartų buvo mačiusi, nušviesdama skurdžiausią padėtį laike karo ir šiandien. Ji pati verkė, ir pusė publikos ašarojo, ir patys rengėjai verkė (čia jausmingai apsiverkė ir pats pasakotojas prof. Šimoliūnas E. J.). Ji į publiką apeliavo, kad tokia tauta, kaip lietuvių, negali žūti, visi turi jai padėti. Publika plojo, triukšmavo, verkdamas, atjausdamas.

Ašaras visiems apsišluosčius, toliau įvyko koncertas. Dainavo Klemetti choras, pradėdamas Lietuvos Himno sugiedojimu. Sugiedojo taip, kaip mūsų geriausias choras nesugiedotų. Paskui buvo dainų programa. Sudainavo gražiai, aiškiai. Atvykę lietuviai svečiai (Yčai, Linartai iš Petrapilio), Žalia Rūta (iš Helsingforso) ir daug kitų, kurių dabar nebegalima atsiminti, stebėjosi, dairėsi, iš kur toks lietuvių choras? Iš kur toks choras!

— Lietuvoj negirdėjome, Petrapily negirdėjome, Rygoj negirdėjome, kaip čia, kas čia,

Vaikų ligoninė Helsinkyje

iš kur jūs tokį chorą ant greitųjų sudarėte?

— Dabar neklauskite, — atsakėme. — Dabar yra programos vykdymas, matote, kad programa yra grynai lietuviška, dižiaukitės ir gėrėkitės!

Viskas buvo pravesta, gerai pavyko. Pasikui buvo vaisės, kuriose dalyvavo rengėjai, lietuviai svečiai iš Petrapilio ir vietiniai, prof. Niemi su šeima, prof. Mikkola su šeima, ir keletas kitų. Vaisės buvo gražios, išpūdingos. Pabaigai buvo patiektos leduose užšaldytos vyšnios, su didžiausia liepsna. Ir aš stebėjau, kad viskas taip gražiai išėjo. Buvo taip sutarta, ką nors laike šio pokylio padaryti išpū-

dingo. Tas mums kainavo, bet trejetą ketvertą valandų praleidome labai gražiai, arčiau susipažinome, vieni kitiems dėkojome. Gražiai išsiskirstėme.

Ant rytojaus — laikraščiuose! Studentai korporantai lietuviams gatvėmis praeiti nedavė! Klausinėjo, iš kur jūs, iš kur taip staiga toks vakaras, tokia nuotaika, tokios dainos, niekada negirdėtos? Gal net gražesnės už pačias suomiškas dainas? Taip skambėjo gerai, tiek buvo publikos, įvairių įvairiausių, visos tautos dalyvavo. Visi stebėjosi, kas čionai įvyko, niekam nežinant, patylomis, ir t. t.

Buvome kviečiami užėiti į korporacijas, ten būdavome triukšmingai priimami, pasidalindavome mintimis. Ateičiai buvo prižadėta visokeriopa suomių pagalba, tiek jaunimo, tiek ir senų žmonių.

Prof. Klemetti su savo chorą, pats pasisiūlęs, buvo atvažiuavęs ir Lietuvon. Tai buvo, be rods, 1924 metais, rudenio. Jis koncertavo po Prūsiją, buvo Karaliaučiuje, Rygoje, ir pas mus Kaune. Mes buvome tada biedni, sunku buvo tinkamai svečius priimti, ne taip, kaip tada Helsingforse. Bet jie mus suprato. Priėmėme senose, neperstatytose Kauno miesto teatro patalpose. Kaip galėjome, taip vieni kitus draugiškai guodėme, ir linkėjome, kad laisvi būtume, ranka rankon eitume, o visa kita užsidirbsime, visa pasieksime, nugalėsime vargus, ir t. t.

Išsiskyrėme. Liko labai malonūs atsiminimai ir apie visą chorą, ir ypač apie chorvedį prof. Klemetti. Jis buvo nuoširdus, geras žmogus, kaip ir prof. Niemi ir Mikkola.

Pasikalbėjimas su mūsų humanitarais

Praėjusiame „T. Ž.“ numeryje buvo talpinta keletą humanitarų pasisakymai humanitarinių ir tikslųjų mokslų santykių bei mūsų organizacijos klausimais. Šį kartą talpiname į šiuos pasisakymus reakciją iš mūsų skaitytojų ir bendradarbių pusės — taigi iš inžinierių ir tikslųjų mokslų atstovų. Atsakymai talpinami ta pačia eile kaip ir ankstyvesnėje anketoje. Pati pagrindinė „dviejų kultūrų“ temos mintis yra ta, kad bendros kultūros sampratos plotmėje tikslieji mokslai nėra antraeilės vertės žmogaus kūrybos pasireiškimas. Mokslas ir technologija nėra kultūros (pagal tradicinį šios sąvokos supratimą) tarnaitė, kurios tikslas yra pagaminti daugiau duonos poetams ir suteikti masėms daugiau laisvalaikio, kad jie galėtų poetų klausytis. Šią tezę, deja, stipriau gina tik dr. Z. Rekašius. Kad paryškinus šią pačią pagrindinę mintį,

sekančiame „T. Ž.“ numeryje redakcija išspausdins keletą ištraukų iš C. P. Snow raštų, kur jis gana įdomiai pasižiūri į šį klausimą. Redakcija kviečia šiuo klausimu besidominčius skaitytojus pasisakyti.

Šio pasikalbėjimo dalyviai yra mūsų lietuviškai visuomenei gerai pažįstami asmenys, tačiau gal vertėtų bent trumpai juos pristatyti skaitytojams.

DR. JURGIS GIMBUTAS, statybos inžinierius, g. 1918 m. Maskvoje. 1941 m. baigė VDU statybos fakultetą, 1948 m. Stuttgarto Technische Hochschule gavo inžinerijos daktaro laipsnį. Šiuo metu gyvena Bostone, yra partneris statybos firmoje Fay, Spofford & Thorndike, Inc. Aktyvus ALIAS, skautų ir Lituanistikos Instituto veikloje. Domisi ir yra daug rašęs senosios lietuvių statybos klausimais.

DR. KĘSTUTIS KEBLYS, chemikas, g. 1933 m., Šakiuose. 1949 m. baigė Lietuvos Gimnaziją Grevene, 1955 m. Northeastern University B. S. laipsniu, vėliau gavo Ph. D. laipsnį Purdue University. Šiuo metu gyvena prie Detroito, dirba kaip tyrimų chemikas Ethyl Corp. Aktyvus ateitininkų ir JAV Lietuvos Bendruomenės veikloje.

DR. ZENONAS REKAŠIUS, elektros inžinierius, g. 1928 m., Panevėžyje. Baigė Lietuvos Gimnaziją Ingolstade ir 1954 m. Wayne State University B. S. laipsniu. 1960 m. Purdue University jam suteikė Ph. D. laipsnį. 1960-64 m. dėstė Purdue University, o nuo 1964 m. yra Northwestern University dėstomojo personalo narys — associate profesorius. Aktyvus Santaros-Šviesos Federacijos veikloje.

1

Pirmasis klausimas liečia mūsų organizaciją ir bendrai profesinių organizacijų vietą lietuviškoje visuomenėje.

J. GIMBUTAS

ALIAS-je turime tik nedidelę dalį jaunųjų profesionalų. Kiti yra arba įsijungę į kitokias lietuviškas organizacijas, arba iš viso nemato prasmės ar neprisirengia paieškoti sau tinkamos vietos lietuvių bendruomenėje. Neatrodo, kad didžiajai mūsų inžinierių, architektų ir tikslųjų mokslininkų daliai ALIAS būtų „natūralus ryšys su organizuotąja išeivijos visuomene“, kaip kad teigiama. Bet toks ryšys yra vienas iš ALIAS tikslų. Per spaudą pasieksi tik tuos, kurie ją skaito. Gal asmeniškais pastangomis, pažintimis, draugyste galėtume laimėti daugiau dėmesio ir naujų narių savajai organizacijai. Nematau problemos ALIAS-gos narių santykiuose su lietuvių visuomene, nes pastarojoje jau ir taip yra ryškus inžinierių ir kitų profesionalų aktyvumas. „Technikos Žodis“, koks jis yra, galėtų dominti skaitančiuosius ir už ALIAS-gos ribų. Čia jau reklamos ir platinimo problema. Susipažinimui reiktų įteikti žurnalo numerius pasirinktiems asmenims (ne paštu).

K. KEBLYS

Trys humanitarai, pasisakę „TŽ“ anketoje, buvo labai mandagūs technologų atžvilgiu, nors ir nepajėgdami pilnai užslopinti patronizuojančio tono. Bet tuo gal ir nereikia stebėtis — technologai, pakviesti pasisakyti apie po-

eziją literatūros žurnale, irgi, be abejo, mandagiai pareikštų, kad poezija yra vertingas užsiėmimas, ypač lietuviybės išlaikymui, nors poetai, palyginus su sanitarijos inžinieriais, nėra jau taip rimti piliečiai.

Humanitarų mandagumas labiausiai švytėjo atsakymuose į pirmąjį „TŽ“ klausimą. Profesinių organizacijų visuomeninės svarbos atžvilgiu aš nebūčiau linkęs pritarti V. Kavolio reiškiamam optimizmui. Nėra abejonės, kad pvz. ALIAS yra svarbi inžinieriams ir architektams, bet lietuvių išeivijos bendrųjų uždavinių šviesoje tokios sąjungos svarba yra minimalinė. Banaliai tarus, profesiniai sambūriai nei Lietuvos neišlaisvins, nei lietuviybės neišlaikys. Būtų tikrai juokinga, net ir visokių juokų pilnoj mūsų visuomenėj, jei tie bendrieji visuomeniniai uždaviniai taptų profesinių organizacijų egzistenciją pateisinančiu tikslu. Įsivaizduokite gydytojų sąjungą įeinant 69-tąją partiją į VLIKą, arba inžinierių sąjungą perimant tautinių šokių ir dainų šventės organizavimą?)

Nemanau, kad profesiniai sambūriai būtų koku nors tiltu į organizuotą lietuvių visuomenę tiems žmonėms, kurie jaučiasi nuo jos atitrūkę. Jei koks profesionalas neleis vaikų į lituanistinę mokyklą, nebus niekad girdėjęs apie Bendruomenę, neskaitys lietuviškos spaudos ir grožinės literatūros, kratysis visų pareigų, tai jo priklausymas kokiam nors lietuviškam chemikų draugijai nebus galima laikyti prasmingu įsijungimu į lietuviškos bendruomenės gyvenimą. Nesutinku, kad į profesinius sambūrius reiktų žiūrėti kaip į DP stovyklas nuo organizuotos lietuviškos visuomenės bėgantiems specialistams.

Inžinieriui malonu susitikti su savo profesijos kolegais, pasidalinti žiniomis, pasigirti savo nuopelnais, o kartais ir patirti ką kiti lietuviai toj ar kitoj srityj yra atsiekę. Tam ir sąjungos, tam ir žurnalas. Tai patenkinimas paprasto žmogiško noro bendrauti su panašių interesų žmonėmis. To ir turėtų pakakti net ir iš visuomeniško taško žiūrint. Nėra reikalo ieškoti kokios nors šauniai skambančios racionalizacijos. Bet mes, mat, visuomet linkę tėvynės kovotojais kanonizuoti kiekvieną nusičiaudėjusį. Gal todėl ir nenurimstam, kol kiekvienos organizacijos vėliavon neįrašom mistifikuotų prasmų, arba bent jau tauraus šūkio „Tik tau, Lietuva, tėvyne!“

Šis klausimas skirtas bendram „dviejų kultūrų“ klausimui ir santykiams tarp humanitarų ir technologų.

J. GIMBUTAS

2. Ar nepertempiamas šis „dviejų kultūrų“ klausimas? Specializacija visur ir visada reikalinga. Paviršutiniškumas pavojingesnis. Tik siauraregiai gali manyti, kad architektų, inžinierių, fizikų, matematikų ir panašių profesijų kūryba esanti „antraeilė“ vertybių gradacijoje. Atimk šio šimtmečio technologijos ir medicinos laimėjimus iš kultūrinio lauko — ir visa humanitarinė kūryba, menas, muzika vėl liktų uždaryta siaurame išrinktųjų ratelyje, kaip kad buvo nesenoje praeityje. Kaltinimai technologams, kad jie nevertiną ar nenusimaną humanitariniame pasaulyje turėtų būti statistiškai pagrįsti, o ne apibendrinami. Apsizvalgęs, matau gydytojų, inžinierių ir kitokių, rimtai ir nuoširdžiai vertinančių menus. Žinau jų ne vieną, gerai apsiskaičiusių ir literatūroje. Yra jų, rašančių spaudoje ne tik savo specialybėje, ir net dominuojančių ideologinėse organizacijose. Ir atvirksčiai, žinome menininkų, mokančių išardyti ir sudėti automobilio motorą, pasitaisančių televizijos aparatą, ko daugelis inžinierių nemoka. Bet ne tai svarbu. Svarbu laisva individo valia, asmeniškasis susidomėjimas ir išsiauklėjimas, pasirodymas, kuria kūrybos šaka domimasi atliekamu nuo profesijos laiku. Nedera visuomenei prievartauti žmogų, priekaištauti didaktiškais straipsniais ar kalbomis, jei jis kartais ir nesidomi kuo nors, kas kitam atrodo labai vertinga. Kaip yra žalinga apkrauti menininką visuomeniniu darbu, jei jis tam laiko neranda, taip nėra gera ir technologui specialistui brukti ką nors, kam jis nesijaučia turįs laiko ar noro. Kitaip nuslystume į vidutiniškumą. Tik retas yra apdovanotas tokiais talentais, kad gali būti geru specialistu, ir tuo pačiu metu giliau išprūsusi humanitaru. Atrodo, kad „dviejų kultūrų“ krizė nėra reali gyvenime, o tik spaudoje išpūsta.

K. KEBLYS

„Dviejų kultūrų“ problemos reikalu būčiau linkęs pasirašyti po R. Šilbajorio atsakymu ir kartu išreikšti nuogąstį V. Kavolio cituotu pasiūlymu, kad humanistika turėtų būti dėsto-

ma moksliai. Man kartą dėstė amerikiečių romaną moksliniu metodu kurse, pavadintame „Literature for Engineers“. Dėkui, ne.

Z. V. REKAŠIUS

Įdomios man tos „dvi kultūros“. Įdomios todėl, kad tą labai bendrą ir neaiškia kultūros sąvoką galima, bent teoretiškai, padalyti į kiek tik nori atskirų „kultūrų“. Ir po to galima diskutuoti, kuri iš tų kultūrų pirmeilė, kuri antraelė, kuri turi kuriai tarnauti, ir pan.

Taip bebandydami suabsoliutinti ir išsprauti į mums patinkančią „vertybių skalę“ reliatyvias sąvokas, mes jau esame ne kartą pirštus nudegę griežtuosiuose moksluose. Pavyzdžiui, tiek ankstyvesnė, newtoninė, tiek vėlyvesnė, atominė fizikos samprata nėra nei absoliučiai teisinga, nei absoliučiai klaidinga. Jos viena kitos neneigia, o tik pailiustruoja žmogaus galvojimo pažangą, jo platesnę vaizduotę apie tai, kas dedasi gamtoje. Taip ir su kultūra — man atrodo būtų netikslu ją išdiferencijuoti į įvairius skirtingus jos aspektus ir po to lygčių ir nelygybių pagalba bandyti sulipdyti dirbtinę vertybių struktūrą. Man atrodo, kad kultūra tai yra bendras žmogaus pažangos, tiksliau gal kūrybinės pažangos rodiklis. Gi kūryba reiškia pastangas atrasti, suprasti, patirti ar pergyventi tai, kas dar neatrasta, nesuprasta, nepatirta ar neišgyventa. Šia prasme net ir amatininko darbas gali būti kūryba.

Negaliu jokių būdu sutikti, kad kultūra yra tai, kas praktiškai nenaudinga; nei vien tik tai kas universitetuose pardavinėjama „liberal arts“ vardu. Išjungti iš kultūros sampratos tokius svarbius, praktiškus ir naudingus (!) dalykus, kaip mokslą, technologiją ir pan. man atrodo nevertėtų.

Ir pabaigai, kad nenutrūktų pasikalbėjimas, norėčiau mūsų humanitarinių bičiulių paklausti poros klausimų.

Niekada neteko girdėti, kad mūsų kultūros žurnalai iš humanitarų pageidautų (pavyzdžiui kad ir filosofinėmis temomis) tokių straipsnių, kuriuos visi suprastų. Kodėl tad iš „griežtųjų“ mokslų straipsniai turėtų jau iš anksto būti visiems suprantami? Mano nuomone viena iš priežasčių, kodėl lietuviški kultūros žurnalai labai skurdūs savo nehumanitarine puse kaip tik ir yra tai, kad redakcijos neturi šioje srityje savos „politikos“ — nėra sistemingo nehumanitarinių temų parinkimo, nėra specifinių problemų ir joms tinkamų autorių ieško-

jimo. Taisyklė labai paprasta — rašyk bet ką, svarbu kad būtų suprantama. Užtai gal ir rezultatai gana prasti.

Ir antra, tai tas civilizacijos tarnavimas kultūrai. Man susidaro įspūdis, kad net dauguma technologų nuolankiai užleidžia šitokią privilegijuotą padėtį humanitarinėms problemoms, tai svariai, nenaudingai, žmogiškas problemas sprendžiančiai kultūrai. O man vistiek neaišku, kodėl gi griežtųjų mokslų problemos mažiau „žmogiškos“ negu humanitarinės?

3

Paskutiniame klausime pažvelgiama į humanitarų-technologų santykius lietuvių išeivijoje.

J. GIMBUTAS

Deja mūsų visuomenėje dar nematyti nei humanitarų, nei technologų šviesuomenės pertekliaus. Dominuoja vidutiniškai, daugiausia susirūpinę asmeniškai materialiniu gerbūviu. Technikos mokslų populiarizacija čia nieko nepagelbės. Daugiau vilties susilaukti idealistų ne iš plačiai visko po truputį žinančių, bet iš sąžiningų ir entuziastingų specialistų. Jei lietuvių visuomenė daugiau naudotųsi savo turimais kultūriniais žurnalais, o mažiau laiko gaištų su masiniais laikraščiais ir televizija — daugiau dėmesio laimėtų ir humanitarinė, ir tech-

nologinė kūryba. Ir šiomis diskusijomis nepasieksime tų, kurie neskaito savojo žurnalo, tad nėra prasmės tokių diskusijų labai išplėsti.

K. KEBLYS

Mūsų išeivijos visuomeniniame gyvenime tikrai vyrauja humanitarinė disciplina, ypač jei šion sąskaiton įrašysime politikavimą ir vienas kito murzinimą. Bet, kad kitaip ir neišeina. Praradus savo valstybę, mums liko tik dvasinis ryšis — mes negalim išlaikyti nei savo mokslo, neturim pagrindo nei savai technologijai. Duoną pelnom amerikietiška, o kultūrą kuriam lietuviška. Negi svarbu, lietuviško gyvenimo akim žiūrint, ar ta duona atsiras projektuojant krumpliaračius, ar apendicitus piaustant, ar amerikiečių studentus rusų kalbos mokant? Svarbu „humanistinis“ nusiteikimas lietuviškos kultūros atžvilgiu. Kad šį nusiteikimą atsveria, pasak Šilbajorio, „praktiškieji reikalai“, manau, aišku ir be specialios sociologinės anketos. Kaltinimas technologams, kad jie mažai domisi kultūriniais reikalais, recepto technologų „sukultūrinimui“. Man yra teisingas. Turbūt dar niekas nesumontavo aišku tik tiek, kad mokslinio pobūdžio straipsnių įvedimas į kultūrinius žurnalus, ar technologinių temų įtraukimas į kultūrinių susirinkimų programas čia nieko nepadės.

Gal, kaip vienas iš humanitarų siūlė, pradėti mokslus dėstyti humanistiškai? Bet kažin?

LIETUVIŲ MOKSLO DARBAI

Redakcija prašo skaitytojų siųsti medžiagos šiam skyriui.

Nepastovūs energijos mainai pilkų dujų sluogsnyje šiluminiu spinduliavimo būdu. **Raymond Viskanta** ir **Pritam S. Bathla** (Purdue Univ., Lafayette, Ind.). *Journal of Applied Mathematics and Physics* 18, 353-367 (1967).

Analizuojamas ramaus spinduliuojančių dujų sluoksnio šildymas ar šaldymas.

Branduolinės raketos greitųjų reaktorių kontroliavimas reflektoriaus pagalba. **K. K. Almenas** (Argonne National Laboratories, Lemont, Ill.). *US Atomic Energy Commission ANL-7099*, 82 p. (1966).

Įvairių medžiagų, skirtų šiam pritaikymui įvertinimas. Šiuo metu straipsnio autorius gilina fizikos studijas Lenkijoje.

Ekstraktyvinės distiliacijos tyrinėjimai Lietuvoje. **D. Šatas** ir **J. Rugis**. *International Chemical Engineering* 7, No. 3 (July, 1967).

Lietuvoje atliekamų tyrinėjimų ekstraktyvinės distiliacijos su druskų priedais apžvalga. Šios srities darbai vykdomi Lietuvos Žemės Ūkio Akademijoje vadovaujant dr. J. Cipariui.

Termoreaktyvių hidroksilinių polimerų paruošimas panaudojant alkileno oksidus — **Kazys Sekmakas**. Prancūzijos Patentas Nr. 1.381.384 (De Soto, Inc.). Patentas išduotas 1964 m. lapkričio mėn. 2 d. Užpatentuotas hidroksilinių

Užpatentuotas hidroksilinių polimerų paruošimas panaudojant nesočių rūkščių esterus ir alkileno oksidus.

Q-sujungto rubino laserio lazdelių srauto nukrypimo matavimai. **R. V. Avizonis**, T. T. Doss, and R. Heimlich (Air Force Weapons Lab., Kirkland Air Force Base, Albuquerque, N. Mex.). *Rev. Sci. Instrum.* 38, 331-4 (1967).

Aprašytas matavimų metodas.

Epoksi dervos apsaugančios nuo korozijos. **A. Adomėnas** (Shell Chem. Co., Epikote Lab., Clyde, Australia). *Australas. Corros. Eng.* 11,19-21, 23-6 (1967).

Epoksi dervų pritaikymo dangų, kitų ir klijų gamybai apžvalga.

Statinis fenomenas arti kritiškų taškų: teorija ir eksperimentas. L. P. Kadanoff, W. Goetze, D. Hamblen, R. Hecht. E. A. S. Lewis, V. V. **Palciauskas**, et. al. (Univ. of Illinois, Urbana, Ill.). *Rev. Mod. Phys.* 39,395-431 (1967).

Darbas paviršiaus chemijos srityje.

Elektromagnetinė stabdžių sistema. Glen R. Harting ir **Romas B. Špokas** (Rockford, Ill.). U. S. Patentas 3.313.381 (Borg Warner Corp.). Patentas išduotas 1967 m. balandžio 11 d.

Užpatentuota stabdžių konstrukcija.

Suvirinimo sistema. **Eugene P. Vilkas** (Chicago, Ill.) ir Richard W. Reynolds. U. S. Patentas 3.299.250 (Welding Research, Inc.). Patentas išduotas 1967 m. sausio 17 d.

Užpatentuotas elektrinis metalų suvirinimo aparatas.

Bistabilus multivibratorius su save sužadinančiu tinklu panaudojus diodus. **Joseph Karklys** (Rochester, N. Y.). U. S. Patentas 3.302.1232 (General Dynamics Corp.). Patentas išduotas 1967 m. sausio 31 d.

Užpatentuota aparato konstrukcija. Autorius šiuo metu gyvena St. Joseph, Mich.

Tranzistorizuotas uždegimo aparatas. Clinton E. Maiden ir **Mindaugas E. Gedgaudas** (Inglewood, Calif.). U. S. Patentas 3.304.926 (Clinton-Augis Co.). Patentas išduotas 1967 m. vasario 21 d.

Aparatas skirtas vidaus degimo varikliams.

Lengvai deformuojamo indo uždaro kombinacija. William F. Lodding, **Mindaugas J. Klygis** (Chicago, Ill.) ir Charles N. Foster. U. S. Patentas 3.311.250 (Continental Can Co., Inc.). Patentas išduotas 1967 m. kovo 28 d.

Uždaras plastmasiniams indams.

Purūs lakštai ir dangos purkštimo būdu. **D. Šatas** (The Kendall Co., Barrington, Ill.). *Rubber Chemistry and Technology* 40,1296-1304 (1967).

Aprašyti purūs plastmasiniai produktai ir jų gamybos būdas purkštyme.

Pr, Yb, Lu, Er, Ho ir alavo neutronų skerspjūviai. R. L. Zimmerman, L. O. Amaral, R. Fulfaro, M. C. Mattos, ir **R. Stasiulevičius** (Inst. Energia At., Sao Paulo, Brazil). *Nucl. Phys. A* 95, 683-93 (1967).

Atominės energijos srities darbas.

Hidroksilo polimerų paruošimas panaudojant Karboksilo junginius ir monoepoksidus. **Kazys Sekmakas** — U. S. Patentas 3.250.734 (De Soto Chemical Coatings, Inc.). Patentas išduotas 1966 m. gegužės mėn. 10 d. Užpaten-

Užpatentuotas hidroksilo polimerų paruošimas panaudojant maleininės rūgšties anhidridą ir propileno oksidą. Cheminių reakcijų pasėkoje susidaro termoreaktyvūs erdviniai polimerai turį reaktyvias hidroksilo grupes.

Termoreaktyvių polimerų paruošimas panaudojant maleininės rūgšties anhidridą ir propileno oksidą. **Frank Ragas**. U. S. Patentas 3.287.294 (De Soto Chemical Coatings, Inc.). Patentas išduotas 1966 m. lapkričio mėn. 22 d.

Užpatentuotas termoreaktyvių polimerų paruošimas, kai panaudojami nesotieji amidai, vinilo stearatai ir etileniniai monomerai.

Nurodoma vinilo stearatų įtaka polimerų elastiškumui ir lankstumui pagerinti.

Organinių denginių paruošimas panaudojant nesočius poliuretanas. **Kazys Sekmakas**. Prancūzijos Patentas No. 1,418,816. (De Soto Chemical Coatings, Inc.). Patentas išduotas 1965 m. lapkričio mėn. 26 d.

Užpatentuotas termoreaktyvių polimerų paruošimas kur panaudojami nesotieji aukšto molekulinio svorio uretanai, turintieji reaktyvias hidroksilo grupes.

Katalizatorių įtaka termoreaktyvių polimerų savybėms. **Kazys Sekmakas**. U. S. Patentas 3,278,638 (De Soto Chemical Coatings, Inc.). Patentas išduotas 1966 m. spalio mėn. 11 d.

Užpatentuotas polimerų sintezės būdas panaudojant nesočiųjų rūgščių katalizatorius.

Tų katalizatorių įtakoje pagerinamos termoreaktyvių polimerų savybės: atsparumas, kietumas ir elastiškumas.

ANTANAS VADOPALAS

V. Medis turįs panaudojimo paskirtį.

Komerciniuose traknos sandėliuose — lumber shops medis, turįs panaudojimo paskirtį, nelaikomas. Tokį medį reikia užsakyti lentpiūvėse su obliavimo skyriumi, arba toks medis, pvz. pabėgiai, sparmalkės, gaminamos augvietėse.

Medis, turįs panaudojimo paskirtį, daugiausia vartojamas dailidžių ir stalių darbams. Lentpiūvės išpiauna užbaigtus asortimentus arba jų dalis, reikalingus stogų, grindų, durų, langų, tiltų konstrukcijoms.

Žemiau daromoje apžvalgoje alfabeto tvarka aprašomas toks medis: santvara, gegnė, gontas, grebėstas, granda, grinda, grįstas, ilginis, kalstas, kazilas, kotas, krakas, kreklas, krekva, malksna, pabėgis, pėdžia, polis, ramsitis, santvara, sienojas, sija, skersinė, skiedra, skindelis, sparas, sparmedis, spyrys, stiebas, stiegė, stiegėlė, stulpas, šulas, švilis, tilė ir vančos.

Ferma — statybinė konstrukcija, sudaryta iš keletos ilginių dilių arba palų, sukaltų medinėmis vinimis arba suveržtų geležiniais varžtais, ir daugelio skersinių balžienų, sujungtų galais. Ferma sulietuvintai dar vadinama santvara (žiūr. tą skyrelį). Vardas ferma yra skolinys iš prancūzų kalbos (LKV). DLKŽ vardų ferma ir farma neskiria. LKV skiria farmą — ūkis, dvaras; farmeris — farmos savininkas ir fermą-santvarą (prc.).

Gegnė — stogo įžambi kartis, perduodanti stogo dangos svorį atramoms arba sienoms. Vardas gegnė tevirtojamas vidurio Lietuvoje (Panevėžio aps. ir kaimynystėje) Žemaičiai gegnę vadina kazilu ir sparų; augštaičiai vartoja krakas, kreklas, krekva (žiūr. tuos skyrelius).

Žodynai gegne vadina:

Gegnė — stogo skersinis, ant kurio dedami grebėstai (LKV); gegnė — viena iš dviejų galais sudurtų karčių, ant kurių laikosi namų stogas; sparas, kreklas (DLKŽ); gegnė-viršutinis sienos rąstas, į kurį gegnės remiasi (DLKŽ); gegnė-vok. Dachsparren (LRKŽ); anglų rafter (of a roof) (V. Pet.).

Lietuvos sodžiaus statyboje (LE 7-81) užtinkami keli gegnių tipai: kabintinės gegnės

prikabinamos ant gulsčio ilginio (gairinio) šelmenyje. Kabintinės gegnės daromos apvalaus netašyto medžio apie 8-12 cm storio, kabina- mos viršūne apačion. Remtinės gegnės aptašytu storgaliu įremiamos į sienojų; sienos sujungiamos sijomis skėtimui atlaikyti.

Pervarinės gegnės-vienu ilgu pervaru suveriamos visos gegnės.

Krėslinės gegnės, kurių apačios sudaro pastogę.

Tarpai tarp gegnių: 1-2-3 m; gegnių ilgis iki 6 m; prikalmui vartojami ažuoliniai arba beržiniai vageliai 2-3 cm.

Vardas gegnė yra senas. E. Fraenkeli (142) vardą gegnė skiria tai pat grupei kaip latvių vok. augšt. kegil-kuolelis, medinė vinis, vage- lis; gal tos pat grupės yra sen. nord. gelgja -kaltuvas kuolams kalti.

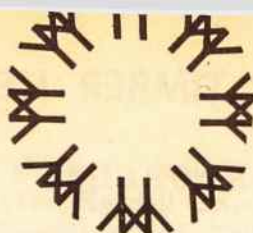
Vardas gegnė vartojama ir žvejyboje: medinės tribrado pavaržos, padarytos iš rautinės eglaitės. Prie tos gegnės pritvirtinama tinklo drika; žuvaujant gegnė už šaknies spaudžiama į liūnų akis ir i upelių duburus.

Gentas. Stogui dengti medinės lentelės, skiedros, malksnos, stiegės (skindeliai) vadinamos ir gontais, kada lentelių vienoje šoninių padarytos įskrodos suglaudimui; spraustinės stogo lentelės (LE 17-191) (žiūr. skyrelį apie spraustines lentas).

Žodynai gontu vadina: gontas (tarm. guntas)-skiedra, malksna (LKV).

Vardas gontas yra skolinys iš lenkų gont (Vasm. 1-293), kuris savo ruožtu yra skolintas iš vok. augšt. gant (Sperrbalkenwerk-?).

Grebėstas (LE 7-468) - stogo ilginė kartis, kalama prie gegnių. Prie grebėstų rišamas šiaudinis stogas, arba kalamos medinės malksnos, stiegės (tada dažniausiai grebėstai pakeičiami išilginėmis lentomis), arba dedamos stiegėlės, čerpės. Grebėstams (lotoms) imdave apvalias eglines arba apušines kartis 5-12 cm storio. Žodynai grebėstu vadina: grebėstas -stoginė kartis (LKV); grebėstuoti; grebėstas-kartelė, kalama skersai gegnių (sparų); lota; grebėstinis — t. p. (DLKŽ); grebėstas, grebėz-das-vok. (Dach) latte; grebėstuoti — mit Latten beschlagen (LRKŽ); grebėstas-anglų lath (V. Pét.).

EXPO 67 ŽENKLAS

KS. KAUNAS

Nuvažiavus į Montrealio pasaulinę parodą — EXPO 67, verta pamatyti fantastišką gyvenamų namų koloniją, pastatytą netoli parodos centrinės vietos prie šv. Lauryno upės kranto. Pastatas atrodo, kaip viena ant kitos sukrautos padidinto mastelio degtukų dėžutės. Dėžės — vienetai perdengia viena kitą ir daugelyje vietų lieka pasikabinę iki pusės ilgumo. Yra vietų, kur per visą pastatą palikti oro tarpai ir namas prasišviečia.

Platinamoje knygelėje paaškinami keistos statybos motyvai. Gyvenimo sąlygos verčia gyvenamus plotus užstatyti tankiau. Kasdieniniame gyvenime žmogui patinka patirti miesto centro susirinkimų vietos išpūdžius, taip pat gyventi nuošaliame parke, ar atvirame priemiestyje.

HABITAT stengiasi duoti aplinką, privatiškumą, sodą, pasirinkimą, komercinius plotus, gryną orą, saulės šviesą. Ko žmonės siekia rasti priemiestyje, turi būti parūpinta Habitate.

Įvykdytame projekte pastatyta 354 dėžės — statybiniai vienetai 158 butams. Butų įvairumas didelis — pradedant vieno miegamojo butu, baigiant keturių, kuris beveik tris kartus didesnis. Visiems gyventojams parūpintas uždengtas parkinimas. Pėsčiųjų judėjimo gatvės atskirtos nuo auto mašinų pravažiavimų.

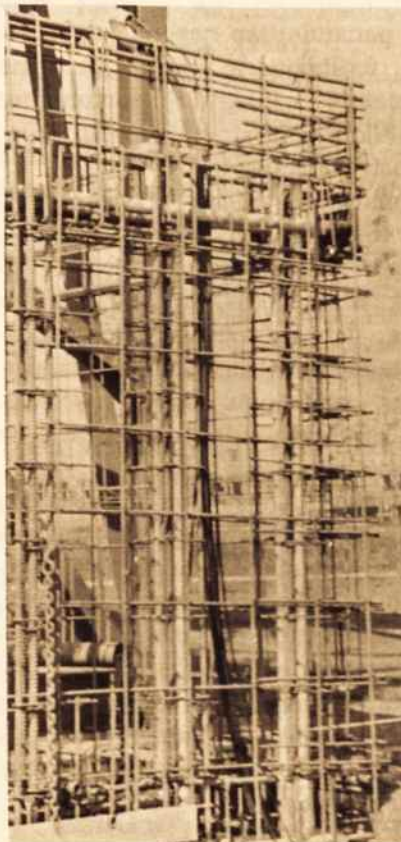
Vertikaliai judėjimui trijose vietose įruošti keltuvai, kurie sustoja kas keturi aukštai. Keltuvai aptarnauja visą aukštą — gatvę. Tos gatvės padengtos plastikos stogu. Iš jų yra individualus įėjimas į kiekvieną butą.

Šildymas ir vėdinimas, šiltas vanduo tiekiamas iš centralinės jėgainės. Šiltas, ar vėsinamas vanduo cirkuliuojamas vamzdyne po grindimis. Ties atviro stogo vietomis įruošti darželiai kurie automatiškai drėkinami ir trešiami iš centrinės. Visi patarnavimai kontroliuojami individualiai, kad kiekvienas butas galėtų būti atskirai perkamas ir parduodamas (condominium metodas).

Habitat 67 konstrukcija yra erdvinė. Kiekvienas vienetas neša krūvį. Visi jie gaminami iš betono, gaminto pramoniniu būdu. Vienetai gabenami į paskirties vietą ir kraunami sujungiant ankeriniais varžtais. Jungimui dar

Habitat armatūros išdėstymas.

Nuotr. K. Kauno

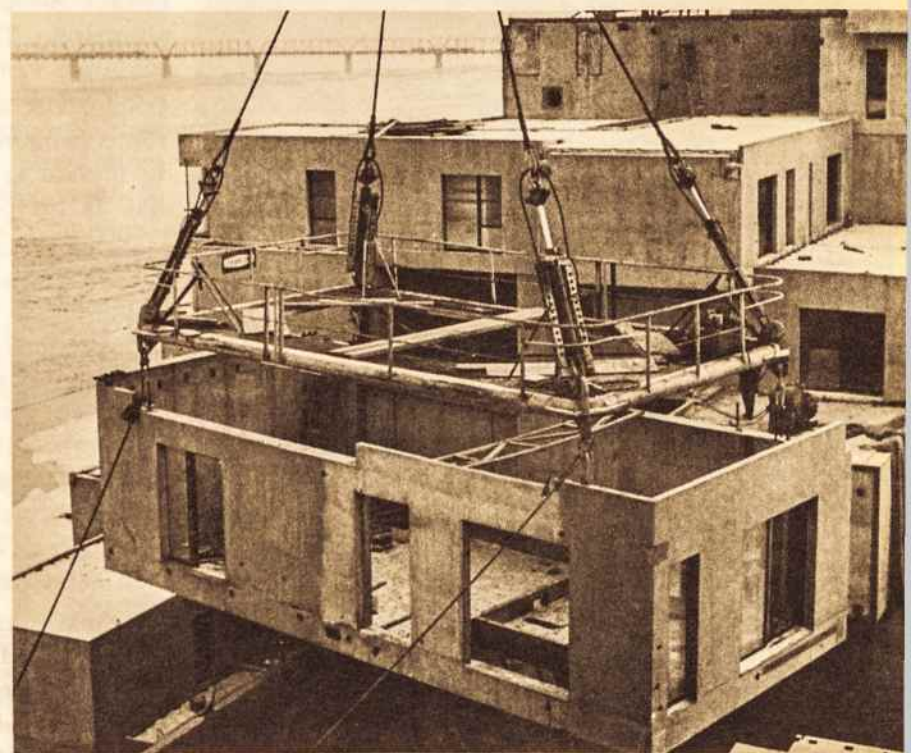
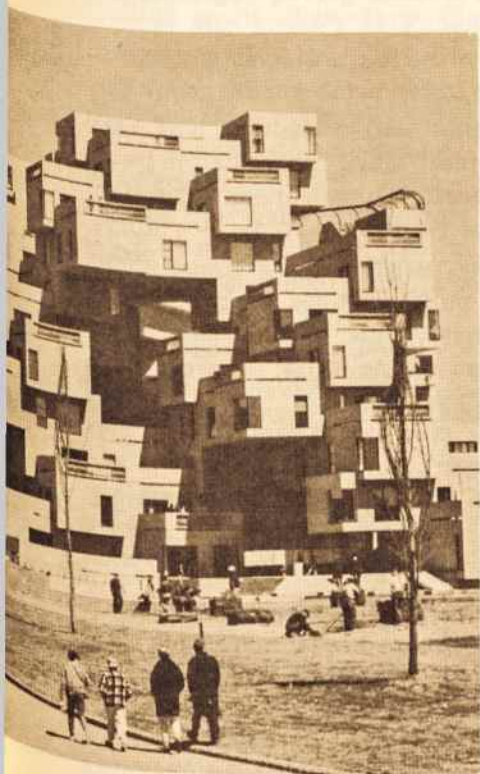
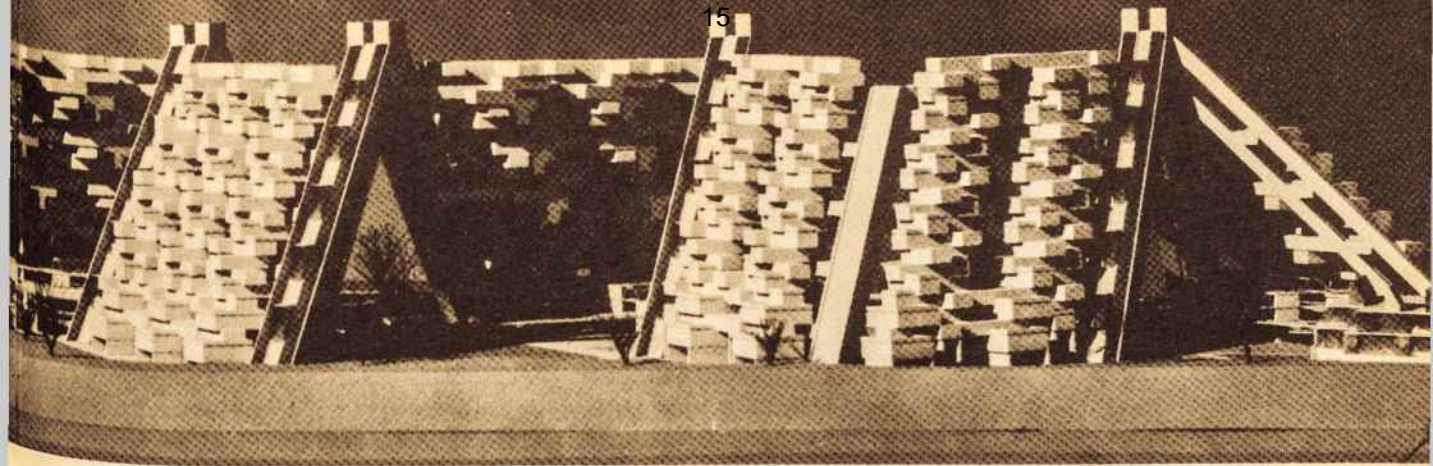
Neįvykdata Habitat projekto dalis

Bendras vaizdas

naudojami kabeliai bei suvirinimas. Vadinamosios gatvės pastatytos ant 10 pėdų aukštumo sijų. Erdvėje tarp sijų po gatvės perdengimu patalpintos tranzitinės vamzdžių ir kabelių linijos. Gatvių ir namų vienetų konstrukcijos stipriai sujungtos ir užtikrina viso pastato stabilumą.

Vieneto gamyba.

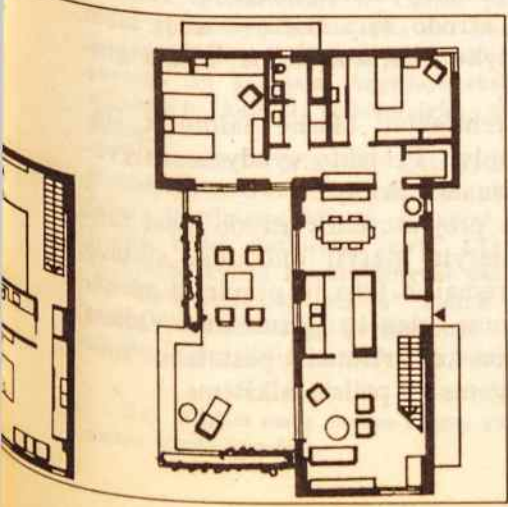
Pirmiausia pagaminama plieno virbalų armatūra. Stambesnieji suvirinami, o mažesnieji rišami vietoje. Armatūros narvelis įkeliamas į metalo klojinių dėžę. Šioji pagaminta labai stipri. Iš lauko pusės matyti daugybė „šonkaulių“. Pirmiausia išliejamas dugnas, o paskui sienos. Gretimai atskirai liejamas stogas, kuriuo liejinys vėliau padengiamas. Kad

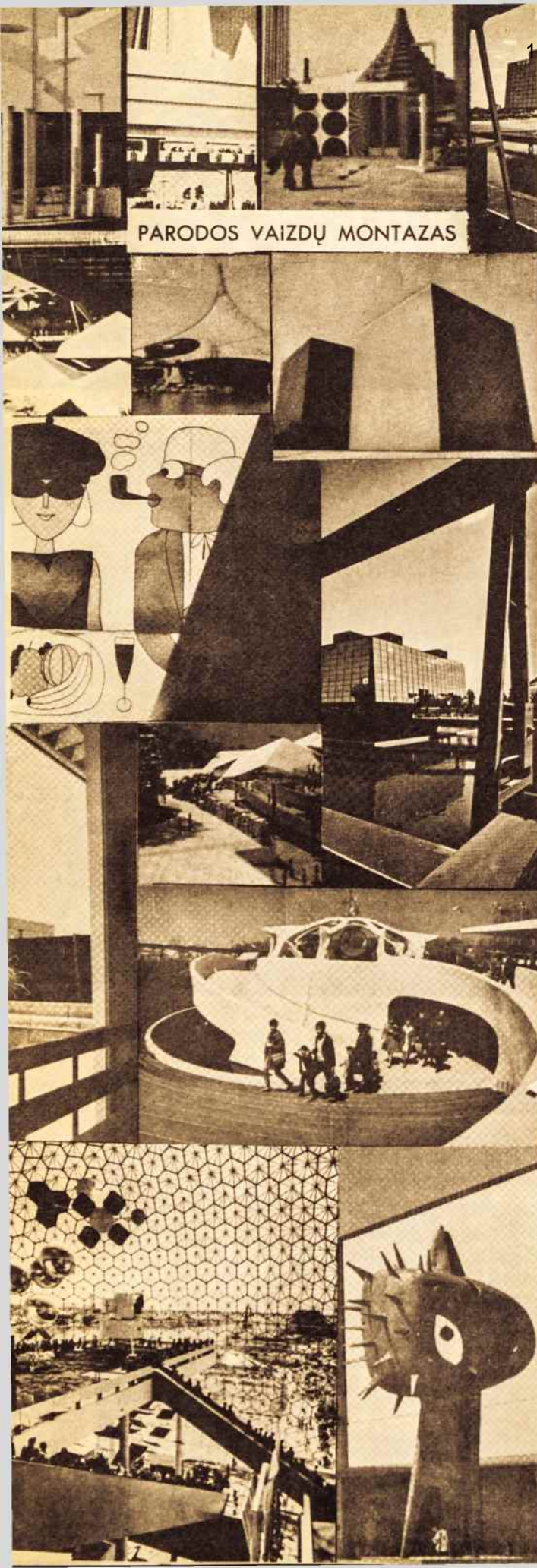

Tipiškas buto planas

Vidaus vaizdas

Surinkimo eiga

 PARODOS VAIZDŲ MONTAZAS

betonas greičiau sukietėtų, į liejinio vidų pompuojamas 170° F karščio garas. Betonas sukietėja per 10 valandų ir formas galima nuimti. Tada visas liejinys nuvalomas panaudojus aukšto spaudimo purkštimą smėliu. Liejinio išmiesos: 17,5' x 38,5' x 10' aukščio. Apytikris svoris 90 tonų.

Pamatai lieti įprastu būdu ant įkaltų polių. Ant pamatų buvo tiestas labai platus geležinkelis, kuriuo riedėjo didžiulė sunkaus kran platforma. Pagamintas narvas buvo pakeliamas keturiais sienose įtaisytais plieniniais kabeliais ir gabenamas išilgai pastato nuo įruoštos betono liejimo gamyklos į vietą, kur iš eilės buvo atliekamos vidaus instaliacijos. Pirmiausia dedamas medinis grindų pagrindis paliekant geroką (kokios 40") tarpą virš betoninių grindų. Toje erdvėje įruošiamas šildymo — vėdinimo vamzdynas ir namo kanalizacija. Ten ir elektros kabeliai. Po to dedami langai, kuriems panaudoti plastikiniai rėmai vietoje įprasto metalo ar medžio. Langai atsidaro vertikaliai. Iš tos pačios medžiagos riedančios durys.

Iš vidaus sienos padengiamos šilimine kokių 3 colių storumo putų plastikos plokšte. Lubos izoliuojamos akmens vilna (rockwool). Stogas padengiamas vandens izoliacija iš „Neopreno-Hypalon“ trijų sluoksnių.

Namo vieneto pakėlimas, padėjimas į vietą ir pritvirtinimas normaliai užtrunka 1,5 valandos. Darbą atlieka 5 darbininkų grupė.

Viso projekto įvykdymas užtruko 10 mėnesių ir 21 diena. Vidaus įrengimai pakankamai įvairūs. Teko matyti butą, kuris atrodo jaukiai.

Niekur aprašymuose neužsiminta apie buto kainą. Atrodo, kad ji pakankamai aukšta. Tiesa, namo vieneto gamyba industrializuota, bet šiai netaini hrancijai pastato daliai reikalinga daug įrengimų, kaip pvz. specialus galingas kranas, keturios liejimo formos. Komplikuota išorinė forma pareikalavo specialaus sienų armavimo plieno virbalais, kurių įruošimas turėjo sudaryti nemažą išlaidų poziciją. Visa ta butų kolonija atrodo kaip tvirtovė ir ji labai tiktų statyti dykumoje, kur dažnai reikia gintis nuo priešų.

Projekto architektai: Moshe Safdie ir David Barott, Bouleva. Projekto vykdyme dalyvavo daugybė Kanados firmų.

Neįvykdyta projekto dalis atrodo visai fantastiškai. Numatyta statyti didžiuliai stogų stogo formos rėmai, o tarp jų pasvirusi plokštuma nusagstoma vienetų dėžutėmis. Vidaus erdvė paliekama komerciniams pastatams, mokymams, įstaigoms ir poilsio aikštėms.

NAUJIEJI AKADEMIKAI

Rimantas Plepys Pensylvanijos valstijos universitete apgynė disertaciją ir gavo organinės chemijos daktaro laipsnį.

Gimęs Vilniuje 1940 metais, aukštesniąją mokyklą baigė Detroite 1957 m., bakalauro laipsnį iš chemijos Wayne valstijos universitete gavo 1961 metais ir ten pat magistro laipsnį iš organinės chemijos.

Naujasis daktaras nuo mažens priklausė skautams, vėliau skautams akademikams.

Šiuo metu dirba Dow Chemical Co. tyrimo skyriuje.

Raimundas Petniūnas baigė bakalauro laipsniu Connecticuto universitetą ir gavo elektros inžinieriaus diplomą. Šalia savo pagrindinių studijų universitete ketverius metus lankė R. C.T.C. kadetų kursus, tad tą pačią universiteto baigimo dieną buvo pakeltas į leitenanto laipsnį.

Studijuodamas universitete Raimundas pasižymėjo lengvoje atletikoje. Gyvendamas Hartforde buvo aktyvus skautiškoje veikloje.

R. Petniūnas

R. Plepys

Gimęs 1944 metais Kaune. 1951 metais atvykęs į JAV lankė Šv. Trejybės lietuvių parapijos mokyklą, 1963 m. baigė Hartfordo aukštesniąją mokyklą. Tuo pačiu metu lankė ir Hartfordo liuanistinę mokyklą.

Šiuo metu atlieka karinę prievolę Georgia valstijoje, Fort Bening Ranger armijos mokykloje.

TECHNIKINĖ APŽVALGA

NAUJA SUSISIEKIMO PRIEMONĖ

Bell Aerosystems bendrovė JAV-bėse, turinti British Hovercraft Corp. leidimą, pagamino plėventlaivį, naudojamą bandymo tikslams keltuvui skersai San Francisco įlankos, ir didelio greičio kanonierinius laivus, vartojamus Mekongo deltoje. Kadangi jie skrieja virš vandens, jiems minos nepavojingos. Prancūzijoje plėventlaivio principu veikia traukinys, pakilęs ant oro sluoksnio virš vieno bėgio ir judąs 190 mylių per valandą greičių.

Nors Š. Amerikoje ir kituose pasaulio kraštuose tokia judėjimo priemonė yra dar naujiena, Anglijoje ji jau plačiai naudojama susisiekimui tarp pajūrio kurortų bei kanalais. Anglijoje eksperimentiniai civiliniai ir kariški plėventlaiviai skrodžia upes ir pelkes.

Plėventlaivio principas pritaikytas ir pramonėje. British Hovercraft Corp. gamina platformas, naudojamas kroviniams kilnoti. Neseniai buvo pademonstruota tokia platforma, skirta 4 1/2 tonų mašinai, kuri buvo dviejų žmonių lengvai pastumta keletą pėdų. Pritvirtindami „sijoną“ aplink 14 tonų alyvos tanką, darbininkai galėjo pastumti tą tanką ant oro sluoksnio per kelią ir gelžkelių į naują vietą.

V. P-tis

Kas 100,000 metų okeano dugne susiformuoja vieno metro storio nuosėdų.

NAUJAS APOLLO ERDVĖLAIVIS

Po tragiško gaisro, kuriame 1967 m. sausio mėn. žuvo trys astronautai, NASA (National Aeronautics and Space Administration) išleido virš 100 milijonų dolerių patobulintam erdvėlaiviui, kad ateityje panašios tragedijos nebeprisikartotų.

Visos degančios medžiagos buvo pašalintos iš erdvėlaivio. Tos, kurių nebuvo galima pašalinti, buvo izoliuotos ugniaatspariomis pertvaromis. Erdvėlaivyje yra tik viena išėjimo anga, kurios durys gali būti per 5 sekundes atidarytos mažuoju pirštu, nes mechanizmas paveikiamas iš suspausto azoto cilindro. Aliuminio vamzdžiai, kurie tirpsta prie 1080°F, pakeisti nerūdijančiu plieniu. Sunituoti vamzdžių sudūrimai, tirpstantys prie 360°F, pakeisti suvirintais, kurie atlaiko 1600°F. Vielų ryšuliai patalpinti į ugniaatsparią užtvaram.

Žuvusių astronautų rūbai užsidegė, kai temperatūra pakilo iki 1500°F. Kad atlaikius tokią temperatūrą, rūbų išorinis nailono sluoksnis pakeistas Beta audiniu — pagerintu stikliniu pluoštu. Ant jo uždėta 14 sluoksnių ugniai atsparios medžiagos. Tokiuose rūbuose astronautai gali išverti keletą minučių liepsnose, jei kiltų gaisras erdvėlaivio viduje.

Padidėjus erdvėlaivio svoriui, teko padidinti paraišutą, skirtą saugiam nusileidimui. Visi pakeitimai pakėlė erdvėlaivio svorį 3500 svarų — nuo buvusio 94,150 iki 97,650 svarų, įskaičius kuro atsargą manevravimui. Ta aplinkybė priartino erdvėlaivio svorį prie kritiško, kurį Saturno raketą gali iškelti. Skirtumas sudaro tik 350 sv. Naujas erdvėlaivis bus išbandytas 1968 m. vasarą.

V. P-tis

Mūsų Mirusieji

V. Sirutavičius

A. A. INŽ. VLADAS SIRUTAVIČIUS

Š. m. liepos 12 d. Bostone mirė inžinierius Vladas Sirutavičius, ALIAS Bostono skyriaus garbės narys, perkopęs 90-sius metus.

Velionis buvo gimęs 1877 m. balandžio 5 d. Kairiškių dvare, Šiaulių apskrityje. Baigęs Šiaulių gimnaziją įstojo į Petrapilio Technologijos Institutą ir 1905 metais jį baigė diplomuoto technologijos inžinieriaus laipsniu.

Būdamas studentu, juto caro laikais daromą skriaudą pavergtomis tautoms ir darbininkijai. Nors pats buvo dvariškis, bet gilaus žmoniškumo vedamas įsijungė į studentų būrelį kovai už darbininkų geresnį gyvenimą. Kartu įsijungė į Lietuvos Socialdemokratų Partijos eiles ir skelbė Lietuvos neprilausomybės atstatymo idėją 1896 m.

Grįžęs Lietuvon dirbo Vilniuje ir 1910 m. savo dvare suprojektavo kartono fabriką, įsteigė jam statyti bendrovę ir 1911 m. fabrikas pradėjo veikti. Velionis daug prisidėjo prie Lietuvos Steigiamojo Seimo steigimo ir Socialdemokratų Partijos sąrašu buvo išrinktas Steigiamojo Seimo nariu. Vėliau, į seimus nepatekęs, iš politinio gyvenimo pasitraukė, persikėlė į savo ūkį ir čia suorganizavo „Molio“ bendrovę, kurioje Šiaulių apskrities savivaldybė turėjo 2/3 akcijų. Toji bendrovė Daugėliuose ties

Kuršėnais pastatė didelį plytų fabriką. 1937-1939 m. pastatė eternito — stogams dengti plytelių fabriką, bet karas sutrudė paleisti jį į darbą.

Būdamas patriotas-idealistas, kolega Vladas Sirutavičius, kurdamas pramonę, organizuodamas bendroves, kartu siekė ir žmonių ekonominės ir kultūrinės gerovės. Šiauliuose suorganizavo „Pastogės“ bendrovę kultūriniam centrui statyti, kur tiltų teatras ir organizacijų susirinkimai. Savo ūkio ir įmonių darbininkams pastatė butų koloniją ir net pradžios mokyklą. Nemaža išdalijo stipendijų darbininkų vaikams.

Nors jis pats buvo social-demokratas, bet kaip gilus ir sąmoningas demokratas buvusioms vyriausybėms buvo lojalus. Gal dėl to buvusių vyriausybių kviečiamas į posėdžius pramonės ekspertu, juose dalyvaudavo.

1940 m., užėjus rusams, Vladas Sirutavičius buvo paskirtas statybinių medžiagų tresto vyr. inžinierium, kuris priėmė į darbą ir priglaudė ne vieną persekiojamą lietuvį. Tuo metu jis labai sielojosi rusų daroma netvarka Lietuvos ūkyje ir jo susmukdymu. Todėl antrą kartą nuo rusų okupacijos pasitraukė į vakarus ir čia baigė savo amžių. Dar prieš 5 metus, minint jo 85 metų gimtadienio sukaktį, A. A. kolega V. Sirutavičius tikėjo grįžimu Lietuvon. Jis turėjo daug gerų projektų, gerų minčių ir gerų norų...

Į jo laidotuves atsilankė daug žmonių. Čia atsisveikinimo kalbą pasakė ALIAS Centro Valdybos Pirmininkas Juozas Dačys, L. Bendruomenės vardu Stasys Griežė-Jurgelevičius, Social-demokratų vardu Jonas Vilkaitis, Balfo vardu pirm. Antanas Andriulionis, „Keleivio“ redaktorius Jackus Sonda ir kiti.

Kolegos Antano Skudzinsko rūpesčiu surinkta 170 dol., kurie bus persiųsti Tautos Fondui, kad įamžintu velionį Vladą.

Pagal jo paskutinę valią, jo kūnas sudegintas ir pelenai supilti į urną. Prie urnos paskutinį atsisveikinimo žodį tarė prof. Pranas Šveikauskas.

Te būna užuojauta šeimai, jo giminėms, o kartu ir visiems ALIAS nariams.

V. Senuta

Ig. Daukus ir Pajauta Daukutė - Pullinen

A. A. IGNAS DAUKUS (1912-1967)

1967 m. liepos 20 dieną, širdies priepuolis nelauktai pakirto inž. Igno Daukaus gyvybės siūlą.

Velionis gimė 1912 metais, Viktorišio vienkentyje, Rokiškio apskrityje. Mokėsi Kupiškėje. Aukšt. Technikos mokyklą baigė Kaune. Lietuvoje dirbo vandens kelių rajone, talkininkavo plentų statyboje, rengė privačių namų statybos projektus.

Artėjantis karas prie Lietuvos sienų priverė velionį pasitraukti į Vokietiją.

Jau nuo mažens būdamas energingas ir darbštus žmogus, Vokietijoje laiko tuščiai neleido. Vos įsikūrus tremtinių stovykloms, metėsi į stovyklos organizacinį darbą. Įsteigė darbo įstaigą, vedė šoferių kursus, vadovavo stovyklos pagerinimo darbams.

1949 metų birželio mėn. Ignas atvyko Amerikon. Tų pačių metų rugpiučio mėn. apsigyveno Chicagoje. Dirbo Venta Engineering Co. iki staigi mirtis, ankstyvą rytą besirengiant į darbą, nepareikalavo sau aukos.

Ir kokia tai auka! Šias eilutes rašantis pažino inž. Ig. Daukų ne tik kaip kruopštų ir pareigingą asmenį atsidavusį savai profesijai, bet ir kaip visuomenininką besirūpinantį visais lietuviškos veiklos, o ypač šalpos barais.

A. A. Ignas Daukus buvo uolus ALIAS, BALF'o, skautų ir kitų organizacijų narys. Dar daugiau. Pašventė jis daug savo laisvo laiko ir lėšų šių organizacijų stiprinimui, jų ugdymui, tačiau nekalbėjo apie paaukotas valandas, įdėtas pastangas, atsiektus rezultatus.

Tiesa, buvo kuklus. Tai ką atliko — nereikalaujanti atpildo Igno duoklė saviesiems, savai tautai. Tai ko nebeištesėjo — lieka paskatinimu jo kolegoms daug duoti ir maža reikauti.

A. A. Ignas Daukus palaidotas Chicagoje, Šv. Kazimiero kapinėse.

J. B

A.a. J. Daukus po gedulingų pamaldų išnešamas iš bažnyčios.

ALIAS Chicagos skyriaus nariui, dipl. mech. inžinieriui

A. A. JONUI LENKEVIČIUI, P. E.

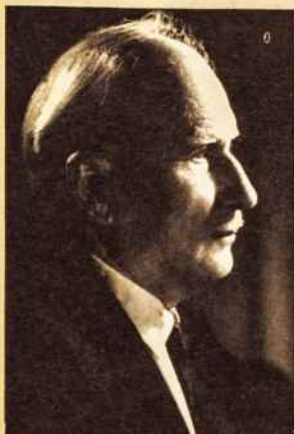
mirus, Jo žmonai ir kitiems giminėms nuoširdžią užuojautą reiškiamo.

„Technikos Žodžio“ Redakcija ir Administracija,

ALIAS Chicagos Skyriaus Valdyba

ALIAS C. VALDYBOS 1966 M. PREMIJOS

(už geriausius straipsnius T. Ž.)

Prof. S. Dirmantas

A. Vadopalas

Aukšt. Gerb.
Prof. inž. Stasiui Dirmantui
Chicago, Illinois

ALIAS Centro Valdyba, savo posėdyje 1967 m. birželio mėn. 2 d. paskyrė Jums penkiasdešimt (50) dolerių premiją už straipsnį „Technikos Žodyje“ PIRMIEJI LIETUVIAI INŽINIERIAI - ARCHITEKTAI, drauge įvertinant Jūsų studiją „Kazimieras Sėmenavičius, žymus XVII a. vidurio mokslininkas, autorius — lietuvis, ir jo traktatas Ars Magna Artileria“, patalpintą „Tautos Praeities“ II-1 tome, 1964m.

Tuomi atžymima geresniųjų straipsnių vertė „T. Ž.“ per 1966 metus.

Su geriausiais linkėjimais
Juozas Dačys
C-ro V-bos Pirmininkas

Bronius Galinis
Sekretorius

PROF. STASYS DIRMANTAS

Nenorime kartoti enciklopedinių žinių, nes lietuviškoji visuomenė, mūsų skaitytojai Profesorių gerai pažįsta. Šia proga visgi prisimintina, kad tai vienas iš ryškiausių ir žymiausių Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio inžinierių, įvairiose srityse pasiekęs aukšto įvertinimo ir atsakingų pareigų.

Iš pašaukimo ir pasiruošimo inžinierius, profesorius, Statybos Fakulteto dekanas, iš pareigos karininkas, brigados generolas, krašto apsaugos ministeris, iš pomėgio istorikas, daug rašęs ir teberašas iš technikos mokslo srities, bet pagal a. a. prof. S. Kolupailą, „visų pirma, doras, tiesus ir taurus žmogus“.

Sveikiname mūsų bendradarbius prof. S. Dirmantą ir p. A. Vadopalą laimėjusius premiją ir pripažinimą. Abu autoriai skaitytojams gerai pažįstami iš visos eilės straipsnių, ir studijų įvairiomis temomis spausdintų „T. Ž.“.

Dabartinė C. Valdyba pradėdama savo kadiciją sveikinamajame žodyje pažadėjo „T. Ž.“ „visokeriopą paspirtį“ ir ją šiandien realiai ir konkrečiai vykdo. Dėkojame C. Valdybai už rūpestingą straipsnių įvertinimą. Džiaugiamės ir tikime, kad bostoniškės C. Valdybos nuolatinis dėmesys savam žodžiui ras deramą atgarsį ir sekančiose C. Valdybose bei pas atskirus kolegas ir skaitytojus.

Šia proga pravartu prisiminti, kad 1965 m. pirmąją C. V-bos premiją laimėjo dr. inž. A. Kliorė už straipsnį „Mariner IV — Marso Tyrinėtojas“.

Premijas laimėtojams įteikė „T. Ž.“ redaktorius D. Šatas š. m. rugsėjo mėn 24 d. Chicago skyriaus išvykoje, ponų Biskių sodyboje.

Iš paminėtų aukštų pareigų matyti, kiek profesorių vertino universiteto vadovybė ir krašto vyriausybė.

Šakotas ir vingiuotas gyvenimo kelias: mokslas Žemaičiuose, Varšuvoje, Vilniuje, Maskvoje, darbas Tomske, tarnybinės kelionės nuo Archangelso iki Odesos, nuo Sibiro iki Atlanto ir už Atlanto. Visur būta, dirbta, studijuota. Ne visada tas kelias buvo rožėmis klotas: „skendau-nenuskendau, rusino-nesuruso, lenkino-nesulenkinio, šaudė-nenušovė vokiečiai 1915 m. nuodijo dujomis — nenunuodijo — atsikosėjau...“

Nežiūrint pergyvenimų ir garbingo amžiaus, Profesorius yra judrus ir nepavargstantis visuomenininkas, dirbantis su istorikais, kariais, Profesorių Draugijoje, na, žinoma, ir su inžinieriais. ALIAS garbės narys, PLIAS pirmininkas ir atstovas prie T. Žodžio, aktyviai dalyvaujantis redakcinės kolegijos pasitarimuose ir posėdžiuose. Entuziazmo, energijos ir laiko dirbti savam kraštui Profesoriumi niekada nepritrūksta.

Ši proginį rašinėį norime baigti Profesoriaus žodžiais: „Nuo pat Lietuvos sienos, nuo senojo Gardino pėsčias Panemuniais atvykau Kaunan (iš Varšuvos-red.) ir pamatęs žavingą Lietuvos grožį dar giliau ją pamilau.“

Aukšt. Gerb.

p. Antanui Vadopalui
Chicago Illinois

ALIAS Centro Valdyba, savo posėdyje 1967 m. birželio mėn. 2 d., paskyrė Jums penkiasdešimt (50) dolerių premiją už studijinį straipsnį „Technikos Žodyje“: LUMBER IR TIMBER LIETUVIŠKAI.

Tuomi atžymima geresniųjų straipsnių vertė „T. Ž.“ per 1966 metus.

Sveikiname.

Juozas Dačys

C-ro V-bos Pirmininkas

Bronius Galinis

Sekretorius

ANTANAS VADOPALAS

Mūsų skaitytojams pažįstamas nuo 1963 m., pasirodęs su straipsniu „Aitas ir Varas“ ir nuo to laiko likęs nuolatiniu „T. Žodžio“ bendradarbiu. Pateikiame skaitytojams keletą biografinių žinių ir minčių paimtų iš p. Vadopalo padėkos laiško, parašyto premiją gavus.

Gimęs 1898 m. birželio mėn. 24 d. Biržų apskrityje, šeimoje, kuri, anot pasakojimo, seniau buvusi Žadeikių karališkojo dvaro, Upytės pavieta medinčiai ir strėliškai.

Baigęs Panevėžio realinę gimnaziją, 1916-1917 m. studijavo ekonomiją Petrapilio Politechnikos Institute, 1923-1927 m. vakarais studijavo ekonomiją Lietuvos Universitete Kaune (pirmoje ekonomistų laidoje) ir kartu dirbo Viešojo Atsiskaitymo Įstaigų ir Įmonių Inspekcijoje Kaune, o nuo 1934 m. Klaipėdoje. Nuo 1941 m. iki 1951 m. gyveno Vokietijoje. Į JAV atvyko 1951 m.

Spaudos darbai: išleido brošiūrą — „Iš kur galėjo kilti vardas Lietuva“, šeimos kroniką — „Plati giminėlė surašyta“, „Vardai dumblynams ir durpynams“. Studijos ir straipsniai tilpo: „Girių Aiduose“, „Tautos Praeityje“, „Karyje“, „Drauge“. Talkininkavo ruošiant knygą „Panevėžys“, būdamas Redakcinės Komisijos sekretoriumi. Nuo 1963 m. teberašo platesnės apimties studiją: „Rasiniai įnašai į Lietuvių tautos sudėtį“.

Pasekime tolimesnę A. Vadopalo minčių eigą — „Iš profesijos nesu nei inžinierius, nei miškininkas ir nei kalbininkas. Esu ekonomistas. Taigi temos yra nutolusios nuo mano profesinio pasiruošimo ir kompetencijos. Bet turiu tam pasiteisinimą: noras pažinti iš mažens

21

girdėtus, man nesuprantamus žodžius ir susiekti jų sąvokas ragino mane mokytis ir tyrinėti tų žodžių kilmę — etimologiją. Tuos mano straipsnius gal negalima nei vadinti darbais, greičiau yra žaismai. Darbu siekiame ūkinės naudos, gi šie mano veikalai — tyrimai daromi, kad patenkintų norą pažinti ir žinoti“.

Pabaigai norėtusi pastebėti, kad mūsų laikais vis sunkiau rasti asmenis, kurie be „ūkinės naudos“ imtųsi sunkaus ir kruopštaus kultūrinio darbo. Noras vis daugiau žinoti yra pažangos bei kūrybingumo būtina sąlyga ir paskata.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

Pasikalbėjimas su mūsų humanitarais.

... Simpoziumas, man atrodo, išėjo visai ne taip jau blogai. Svarbiausia: dalyviai nesikaratojo. Beveik kilo noras šitokios rūšies pokalbį tęsti ir toliau. Kažkaip iškeltieji klausimai, bent man, įdomesni, labiau diskutavimo verti negu daugelis, kuriais paskutiniu metu teko kalbėti (ypač jei palyginsi su vidinėmis išėivijos aktualijomis). Tad ir siūlyčiau: ar nesiimtų Inžinierių Sąjunga iniciatyvos tokius mokslininkų ir humanitarų pasikalbėjimus — geriausia gyvu žodžiu — dažniau surengti, gal net paleidžiant ištisą metinę seriją per skyrius ir žurnalą, paliečiant įvairius iš mokslo santykių su visuomene ir su žmogaus psichika (bei su kitomis kultūrinėmis sistemomis, kaip menu ir religija) išskylančius klausimus?...

V. Kavolis

Redakcijai malonu išgirsti humanitarų entuziazmą šiuo klausimu, iškeltu praėjusiame „T. Ž.“ numeryje ir tęsiamu šiame. Į šį pasisakymą turėtų atkreipti dėmesį mūsų skyrių valdybos.

... Neįtikina manęs, kad tie klausimai būtų realūs. Atrodo, kad tai teorizavimas spaudoje, neatremtas į gyvenimo realybę...

J. Gimbutas

Bendrai apie žurnalą...

Dėkoju už atsiųstą T. Ž. kopiją. Buvau matęs T. Ž. anksčiau, kada formatas dar nebuvo pakeistas į dabartinį, kuris daug patrauklesnis. Manau būtų įdomu kitiems studentams

susipažinti su „T. Ž.“, nes galite būti tikri, daugumas nežino kad šitoks žurnalas iš viso leidžiamas išeivijoje. Ar turite nustatytą „policy“ kurią sekate su intencija supažindinti kuo daugiau inž. ir arch. studentų su šiuo žurnalu?

K. P. Žygas

Redakcija dėkoja kol. Žygui, kuris nepasitenkino vien tik laišku bet taip pat parūpino daug techninių mokslų studentų adresų. Mes stengsimės adresatus supažindinti su „Technikos Žodžiu“.

...„Technikos Žodis“ yra mūsų Sąjungos organas ir jo geras pripildymas priklauso nuo mūsų pačių įnašo. Patį redakcija užpildyti jo viso negali. Redakcinė kolegija papildyta iš keletos bendradarbių, kurie padės tą spragą užkišti, tačiau jei kiekvienas ALIAS narys parašytų į metus nors po vieną straipsnį „Technikos Žodžiui“, tai nebūtų jokios problemos T. Ž. laiku išleisti...

V. Senuta

Padėka iš II-jo latvių techninių mokslų kongreso.

The organizing committee of the congress thanks you heartily for the message you sent on the opening of the congress. Enclosed herewith is one copy of the program.

Sincerely yours

A. Spurmanis, secretary

Matas Žaldokas...

Mes visi nuoširdžiai Jums dėkojame už ketvirtą numerį „Technikos Žodžio“ žurnalą. Mums buvo labai įdomu paskaityti apie A. A. architektą Matą Žaldoką ir jo nuveiktus darbus.

Taipgi noriu jums pasakyti kad aš asmeniškai pažinau A. A. architektą Matą Žaldoką. Jo vardas per daug, daug metų skambės lietuvių tarpe.

Kun. S. Adominas
Holy Family Villa

Dėkojame Jums širdingai už prisiųstą TECHNIKOS ŽODŽIO žurnalą. Jūsų padarytos nuotraukos labai aiškios ir puikiai pajavairina ir suteikia turiningumo žurnalui.

Šv. Kazimiero Seserys
Motina M. Adorata, SSC
Generalė Vyresnioji

SPAUDOS APŽVALGA

„International Chemical Engineering“ Vol. 7, No. 3 (1965 m. liepos mėn.) žurnale talpinami net trys lietuvių autorių straipsniai. Šį žurnalą leidžia American Institute of Chemical Engineers, finansiškai jį remia National Science Foundation. Žurnale daugiausia talpinami svarbesniųjų straipsnių vertimai iš Sovietų Sąjungos, Rytų Europos ir Azijos (daugiausia Japonijos) spaudos bei retkarčiais apžvalginiai straipsniai.

Šiame numeryje talpinamas G. Pranckevičiaus, V. Jurėno, V. Dauknio, A. Juodžio ir J. Majausko straipsnis „Ugniai atsparių medžiagų terminis patvarumas“ išverstas iš Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Darbų, Serija B, 1(161-165(1966)). Taip pat telpa E. Gedgaudaitės, V. Makarevičiaus ir A. Žukausko straipsnis „Laminarinis pasienio sluogsnis ant pleištinio paviršiaus, kai greičių pasikirstymo išorinėje sluogsnio dalyje dėsnis yra laipsninis“ perspausdintas iš to paties žurnalo No. 3, 151-161(1966). Šiame „International Chemical Engineering“ numeryje taip pat yra išspausdintas apžvalginis D. Šato ir J. Rugio straipsnis (žr. Lietuvių Mokslų Darbai) „Ekstraktyvinės distiliacijos tyrinėjimai Lietuvoje“.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijs XXV. Leidykla „Mintis“, 1967, 466 psl. Ši knyga išleista Mokslų Akademijos įsteigimui paminėti. Pirmojoje dalyje spausdinamos jubiliejinėje sesijoje pasakytos kalbos, antroje Mokslų Akademijos veiklos apžvalga. Knygoje nemažai pasikartojančios medžiagos, be įprastinio šiam krašte vardinio indekso, kas truputį apunkina greitą medžiagos susiradimą. Besidomintiems Lietuvos mokslu ši knyga turėtų būti įdomi. Ji paduoda daugiau, nei bet koks kitas ankstyvesnis leidinys, faktinės medžiagos apie Lietuvos mokslinius darbus, kurie daugiausia atliekami LTSR Mokslų Akademijos priežiūroje.

MOKSLAS IR TECHNIKA nr 9, 1966

A. B A L S A S

„Kad vanduo ir oras būtų švarūs“ toks vedamasis. Pakartotinai rodomas didelis susirūpinimas dėl vandens ir podirvio užteršimo. Verta ištiesai pacituoti:

„Dar didesnė vandenių pabaisa yra naftos produktai, ypač žibalas, mazutas, tepalai. Beveik kiekvienas tepalo lašas, nukritęs ant asfaltuoto plento ar paprasto miško keliuko ir susigėręs į smėlį, lietaus arba pavasario polaidžio vandens bus net iš po žemių pakeltas ir vandens srovės grioviais bei upeliais nuneštas į vandens telkinius. O juk į lietaus kanalizacijos šulinius, griovius, duobes supilama atidirbusio tepalo labai daug. Per metus vidutiniškai iš kiekvienos lengvosios mašinos išleidžiama dešimtys, o iš kiekvieno sunkvežimio šimtai litrų atidirbusio tepalo. Iki šioliai tik labai nedidelė dalis surenkama. Nutarime dėl respublikos vandens telkinių užteršimo naftos produktais sumažinimo numatyta eilė priemonių, kurių tarpe ir tokia, kaip atidirbusių tepalų surinkimas regeneravimui arba sudeginimui. Šiuo metu eilė žinybų ir orga-

nizacijų, vykdydamos šį nutarimą, ruošia potvarkius, įsakymus, instrukcijas...“ Komentarai dėl tarybinės tvarkos čia nereikalingi. Toliau dar įdomiau apie iškiliją tvarką:

„Būtų labai gerai, kad benzino pilstymo stotyse būtų suorganizuotas tepalo keitimas. Tam tikslui paruoštoje vietoje atidirbęs tepalas būtų išleidžiamas į atitinkamą rezervuarą, ir čia pat tiesiog iš kolonėlės, nenaudojant jokios tarpinės taros į mašiną būtų įpilama naujo tepalo. Nauda būtų keleriopa: atidirbęs tepalas nebūtų pilamas kur pakliūva, palengvėtų vairuotojų darbas. Dar geriau, jei prie kiekvienos benzino pilstymo stoties būtų mašinų plovykla. Jai įrengti reikėtų labai nedaug lėšų. Vandens valymo įrengimai šiaip ar taip benzino pilstymo stotyje turi būti, taigi nutiesti keletą papildomų metrų vandentiekio ir kanalizacijos vamzdžių ne taip jau daug kainuotų. Tačiau tai neleidžia įgyvendinti žinybinis barjeras, tipiniai benzino pilstymo stočių projektai, nors nauda aiški, nekalbant apie tai, kad mažiau būtų teršiamas vanduo. Tiek kitus, tiek šį klausimą turime spręsti su perspektyva, esant reikalui ištaisyti projektus, grįžti prie šio klausimo dar ir dar kartą, bet jį išspręsti tinkamai. Tarybiniai žmonės pajėgūs išspręsti bet kokią problemą. Tam reikalingos bendros mokslo, pramonės ir administracijos darbuotojų pastangos, bendros pažiūros, kvalifikuotas dalyko žinojimas, visos liaudies įtraukimas į problemos sprendimą“.

Tai taip gražiai nusirašyta... Vėl joki komentarai nereikalingi, kad niekam nuotaika nebūtų sudrumsta. Toks klausimo nušvietimas pats kalba.

M. ir T. nr. 10 duodama informacija, kad tarybinė Lietuva pirmąją automatinį tarp miestinių telefonų stočių įrengime, nes automatinės stotys įruoštos Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Panevėžyje. Kitos yra Frunzėje, Sverdlovske, Kijeve, Leningrade. Maskva neminama, nors vilniečiai gali su ja automatiškai susijungti.

K. STRAZDAS — apie Lietuvos stiklo pramonę, kuri 1967 m. švenčia 420 metų sukaktį. Lietuviški vitražai nuėjo ilgą vystymosi kelią. XVI amžiuje pasirodo perkrautos ir sunkiai įžiūrimos kompozicijos vietiniai vitražai. Plačiai paplitusią vitražų gamybą rodo 1663 metais Vilniuje patvirtintas stiklininkų statusas. Jis reikalavo, pereinant kandidatui į meistrus, mokėti pačiam pagaminti spalvoto stiklo žibintus arba... viešpaties kančią ant stiklo nutapyti“. Cecho meistras turėjo būti ne paprasti stiklininkai, o menininkai vitražistai.

Kai kurie šaltiniai Lietuvoje mozaikos - vitražų pasirodymą mini jau X - XI amž. Plačiau vitražai pradėjo plisti XIX amž. pabaigoje ir amž. pradžioje. Tuo metu vitražai daugiausia puošdavo bažnyčių langus. Pastaraisiais laikais vitražų srityje daug pasidarbavo prof. S. Ušinskis. Jis ne tik pats gamino vitražus, bet ir ruošė jaunosius vitražistus. Iš paskutinių jo darbų minima „Kristijonas Donelaitis“ ir „Žalgirio mūšis“.

Dabar stengiamasi vitražus daugiau panaudoti visuomeniniuose pastatuose. Seniau vitražistai stiklą savo gaminiams užsisakydavo iš kaimyninių šalių, bet vienas diplomatas pamėgino panaudoti Aleksoto stiklo fabriko bespalvį stiklą, padengiant juo spalvoto stiklo plokštes. Manoma, kad naudojant vietines medži-

gas ir vietinių stiklo gamintojų patirtį, darbai kainuotų bent tris kartus pigiau.

NAUJIENOS: JAV karinėms žinyboms pasiūlytas projektas įrenginio, kuriuo betarpiškai karinių veiksmų rajone galima gauti sintetišką kurą iš vandens ir oro. Energiją manoma gauti iš kilnojamos atominės elektrinės. Atominis reaktorius aprūpinamas kuru metams. Branduolinis kuras, pakeičiantis 12 mln. kg dizelinio kuro, sveria tik 400 kg.

Ištirta, kad iš visų sintetinio kuro rūšių šiuo būdu geriausiai apsimoka gaminti amoniaką. Amoniakas ir deguonies mišinys buvo naudojamas automobilių kurui dar II pasaulinio karo metu Belgijoje.

Inžinerinės kariuomenės atlikti tyrimai parodė, kad toks kuras tinka standartiniams 1 ir 0,5 AJ galingumo vidaus degimo varikliams, bei 0,5 tonos keliamosios galios automobiliams, aprūpintiems prietaisu panaudoti kurą iš suskystintų degamųjų dujų. Variklių darbas pagerėja, kai į amoniaką įmaišoma acetileno.

Pačios mažiausios JAV raketos ilgis 3,7 cm. Ji kainuoja apie pusantro dolerio ir skirta, kaip sako jos gamintojai, medžioti stambius žvėris. Iš specialaus pistoleto paleista kulka turi didesnę pramušamąją galią, negu paprasta kulka. Be to šaudant šiuo raketiniu ginklu, girdėti tik tylus garsas. Beveik neturi atatran-

„MOKSLAS IR TECHNIKA“ Nr. 11.

Inžinierė Rūta MICKEVIČIENĖ, mokslinių techninių draugijų respublikos tarybos pirmininko pavaduotoja (atleiskite už tokį ilgą titulą, bet taip jis užrašytas) — rašo apie techninių ir mokslinių draugijų vertę. Pradėjus nuo Rusijos, užsimena ir apie Lietuvos mokslines draugijas:

„Nors buržuazinėje Lietuvoje inžinierių tebuvo keli šimtai, tačiau veikė kelios mokslinės-techninės draugijos. Pirmoji ir didžiausia jų buvo Lietuvos technikos draugija, įsteigta 1918 m. Vilniuje. Vėliau ji buvo pavadinta Lietuvos inžinierių ir architektų draugija. Be jos, dar veikė kelios korporacijos. Šios draugijos buvo negausios; toks didelis jų skaičius rimtai trukdė draugijų veiklai.

Gausiausia buvo Lietuvos inžinierių ir architektų draugija, jungusi 127 narius. Prie draugijų veikė keletas sekcijų pagal šakas.

Esant silpnai išvystytai pramonei, nepaisant krizės ir finansinių sunkumų, draugija tyrė Lietuvos pramonės vystymosi perspektyvas, plačiai nagrinėjo Lietuvos elektrifikavimo klausimus, vietinio kuro panaudojimo problemas, rūpinosi kvalifikuotų darbininkų ir meistrų ruošimu, kad nebūtų brukami svetimšaliai. Ji organizuodavo „alučius“, kurių metu diskutuodavo technikos klausimais, dalyvaudavo tarptautinėse konferencijose. Draugijos nariai sudarė taisykles įvairiems darbams atlikti, medžiagoms įvertinti, įrengimams naudoti, organizuodavo ekskursijas, skirdavo ekspertus ginčytiniams technikos klausimams spręsti, sekė technikos pažangą. Draugija leisdavo informacinius biuletenius, turėjo savo leidinį „Technika ir Ukis“ kuris 1929 - 1940 m. ėjo iš pradžių vieną kartą per metus, o pabaigoje 6 kartus per metus.

A. BALSAS

Rygos panorama

Artējant ALIAS suvažīvimui „T. Ž.“ redakcijai, taip pat kaip ir kitiems kol. inžinieriams ir architektams rūpi, kad tas suvažīvimas būtu galimai naudingis mūsu organizācijai ir kad atstovai ir pavieniai asmenys nevyktu vien tik išrinkti valdybos ir garbės teismo, bet kad iš tokio suvažīvimo ar kongreso galētu pasisemti dvasinio atgaivinimo ir nors valandēlei pasijausti atitrūkę nuo kasdienybės, kad tie suvažīvimai atneštų pagyvėjimą ALIAS, kad pritrāuktu daugiau jaunu nariu, kad daugiau suinterēsotu mūsu lietuvu jaunosius mokslininkus.

Geriausias tam būdas yra patyrimas, nežiūrint ar tai jis būtu mūsu pačiu ar svetimuju. Labai nesenai, rugpiūcio mėn. 4-7 d. d. Montrealyje vyko antrasis latviu techniku mokslu kongresas, kuris redakcijas nuomone, buvo gerai organizuotas, todėl talpiname šį trumpą kongreso aprāšymā tikēdami, kad daugeliui kolegu bus įdomu susipažinti kaip tas mūsu broliškos latviu tautos kongresas vyko ir koku tikslu siekia.

Kongresas įvyko 1967 m. rugpiūcio mėn. 4-7 d. d. McGill universiteto patalpose, Montrealyje, Kanadoje. Kongresā organizavo latviu inžinieru sąjunga užsienyje (LIAA), bendradarbiaujant L. Akademiku S-gai, L. Architektu, L. Agronomu J.A.V., Kanadoje, ir Miškininku bei Miškotvarkos darbuotoju draugijoms. Kongreso šūkis: — „Skleiskim latviu gero darbo garsā“. (Celsim latviešu darba labo slavu).

Mintis šį kongresā surengti kilo 1965 m. New Yorke, pirmoju latviu kongreso metu, kurį organizavo LIAA ir pravedė latviu inž. dr. ja JAV-se, ir kuriame dalyvavo 85 asmenys. To kongreso metu buvo nutarta 2-ji rengti Montrealyje, kur 1967 metais turėjo vykti pasaulinė paroda, tuo būdu tikintis gausnio dalyviu skaičiaus ir tuo pačiu geresnio pasisekimo.

Šiam tikslui įvykdyti 1966 m. pradžioje Montrealyje susauktas LIAA posėdis į kurį buvo pakviesti jau minėtu sąjungu atstovai. Kadangi kongresas turėjo vykti Montrealyje, tad ir vykdomasis komitetas taip pat buvo suorganizuotas daugiausia iš vietiniu LIAA, ir kitu organizacijų atstovu. Vienas iš svarbiausių kongreso tikslu buvo sujdominti ir supažindinti jaunimą su latviu laimėjimais technologijoje ir technikoje, todėl jau ir į patį vykdomąjį komitetā, kurį sudarė apie 80 asmenų, buvo įtraukta daug jaunuju. Taip pat, to paties tikslo siekiant, referatams ruošti ir diskusijoms vesti buvo numatyti daugiausia jaunieji, baigę aukštuosius mokslus užsienyje.

Paruošiamieji darbai prasidėjo adresu rinkimu, nes kaip lietuvu taip ir latviu jaunieji dažniausiai nepriklausė latviu profesinėms organizacijoms. Galima

lengvai įsivaizduoti, kad tai buvo gan sunkus ir sudėtingas darbas. Adresu surinkimas ir jų sutvarkymas tęsėsi iki 1967 m. sausio mėn. Nuo tada buvo pradėti siuntinėti pirmutiniai informaciniai pranešimai pavieniams asmenims ir organizacijoms. Pradžioje išsiųsta apie 2000 egz. jų tarpe 160 — į užsienį. Vėliau buvo pakartotinai išsiųsta dar daugiau. Buvo panaudotos įvairios garsinimo priemonės k. a. spauda, plakatai, gyvas žodis ir t. t. Buvo dedami pranešimai ir kitu tautybiu laikraščiuose ir žurnaluose. Nebuvo aplenkta ir T. Ž.-dis, kur apie šį kongresā buvo trumpai paminėta 1967 m. No. 2.

Paruošiant kongreso programā ypač buvo kreipiamas dėmesys į laiko taupymā, kad įgalinus kongreso dalyvius ne tik klausytis paskaitų, dalyvauti diskusijose, bet taip pat turėti laiko ir asmeniškiesiems susitikimams, pramogoms ir parodos apžiūrėjimui. Parodoje buvo net išsirūpinta, kad kongreso dalyviams grupėje nereikėtų laukti eilėse.

Visam tam suplanuoti vykdomasis komitetas turėjo 12 posėdžių; paskiri nariai daug valandų sunkaus darbo, bet pasiekti rezultatai atlygino už visā vargā ir triušā.

Pats kongresas vyko maždaug šia tvarka:

Rugpiūcio mėn. 4 d. vakare ir 5-tos dienos rytā kongreso dalyviu registracija; registracijos mokestis \$12.00. Kongreso atidarymas 10:30 val. ryto. Iš paskaitų pažymėtinos — „Betonas moderniam pasaulyje“, „Lamanšo kanalo tunelis“, „CL-84 lėktuvo patobulinimo reikšmė“, „Dabartinis miestu planavimas Latvijoje“ „Skaičiavimo sistemos patobulinimas ir jos vartojimas“, „Holografija“, pora paskaitų iš chemijos srities ir kt. Iš diskusiniu temų pažymėtinos sekančios: „Pasaulinė paroda Montrealyje“, „Automatų ir skaičiavimo mašinu vartojimo reikšmė“, Dabartinis technikos mokslo stovis Latvijoje“ ir kt. Sekmadienį rugpiūcio mėn. 6 d. 5 val. įvyko kongreso uždarymas. Pirmadienis rugpiūcio mėn. 7 d. buvo skirtas pasaulinės parodos apžiūrėjimui. Dar pažymėtina, kad kongreso atidarymo dieną buvo bendri dalyviu pietūs (mokestis \$4.50) ir vakare kongreso balius (jėjimas \$5.00). Kongresā uždarius buvo bendra dalyviu vakarienė, kurios metu pagrindinę kalbā pasakė buv. ministeris Alfred Berzinš. (Smulkiā kongreso programā galima būtų gauti pas kol. K. Bertulj. Red.).

Baigiamajame kongreso uždarymo žodyje vykdomojo komiteto pirm. inž. A. Palejs pareiškė, kad nepaisant visų pastangų ir geros kongreso sėkmės, visa tai buvo tik maža dalelė to, ką latviu inžinieriai architektai ir kiti specialistai yra pasiekę ir nuveikę visame plačiame pasaulyje.

K. Bertulis

GYVENIME IR VEIKLOJE

ALIAS Centro Valdybos Pranešimai

Gerbiamieji Kolegos,

Pranešame, kad 9-tasis ALIAS suvažiavimas įvyks 1968 metų gegužės 30, 31 ir birželio 1 dienomis Clevelande. Smulkesnės informacijos ir darbotvarkė bus prisiūsta vėliau, galutinai surinkus visus davinius ir juos suderinus su ALIAS Clevelando skyriumi.

Suvažiavimas įvyksta jubiliejiniiais metais. Tat yra būtina, kad ALIAS tinkamai reprezentuotųsi. Tuo tikslu suvažiavimo metu įvyks lietuvių inžinierių, architektų ir gretimų specialybių darbų **paroda**, kurioje būtų pavaizduoti lietuvių kūrybiniai sugebėjimai mokslo ir technikos srityje ir supažindintume lietuvių ir amerikiečių visuomenę su lietuvių kūrybiniu potencialu šiose srityse.

Taigi paroda būtų lietuvių kūrybinių darbų demonstracija. Ji duotų suvažiavimui daugiau reikšmės ir svorio. Joje galėtų dalyvauti ir nariai. Yra daug lietuvių dirbančių įvairiose mokslo srityse. Kai kurie jau yra plačiai žinomi Amerikos visuomenėje. Daug išradimų lietuvių padaryta, daug patentų įgyta, daug stambių ir svarbių darbų ir projektų įvairiose profesijose yra atlikta ir tebedirbama, bet apie tai maža kas žinoma. Tai geriausia proga atskleisti šiuos asmenis ir parodyti jų darbus.

Turėdami galvoje šios parodos svarbumą prašome visų skyrių valdybas ir visus narius aktyviai parodoje dalyvauti

NAUJAI ĮSISTEIGĖS CANBERROS PLIAS SKYRIUS AUSTRALIJOJE

Šiais metais, iš Sydney atvykusio B. Daukaus iniciatyva, Australijos sostinėje Canberroje, įsisteigė PLIAS skyrius. Šio skyriaus susirinkimo pavestas, mėginsiu Technikos Žodžio skaitytojus supažindinti su Canberra, lietuvių įsikūrimu Australijos sostinėje ir šio skyriaus nariais.

Galima būtų daug rašyti apie šį, Australijoje greičiausiai augantį, naujai kuriamą, moderniškai planuojamą, miestą. Šį syki tikrai pagrindines žinias — supažinimui. Pirmojo Pasaulinio karo metu, apsispręsta tik dėl naujai kuriamos Australijos sostinės vietovės. Paskelbtą miesto išplanavimo konkursą laimėjo amerikietis architektas W. B. Griffin. Jo plano pagrindū ir išaugo dabartinė Canberra. Tai kalvomis apsuptas upės slėnis, kurio viduryje yra dirbtinis ežeras. Šiuo metu jame gyvena virš 100,000 gyventojų. Sparčiai pradėjo augti tik po 2-rojo pasaulinio karo, ir metinis prieauglis siekia 10%. Miesto planavimą tvarko, specialiai tam įkurta komisija, kuri numato, kad gyventojų skaičius, šio šimtmečio pabaigoje sieks

Nepasitenkinkite tik šio laiško perskaitymu ir paskelbimu, bet prašome patiems kontaktuoti asmenis, kurie galėtų savo eksponatais parodoje dalyvauti. Tik visų aktyvia veikla ir entuziazmu galėsime šią parodą padaryti reikšmingą ir ją tinkamai atžymėti Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 50 metų sukaktį.

Parodai eksponatais būtų išradimų modeliai arba brėžiniai su trumpais aprašymais, instrumentai, išduoti patentai, technikos ir mokslo leidiniai ar kiti mokslo darbai, architektūros ir inžinerijos bei kitų gretimų mokslo sričių svarbesni projektai.

Jie galėtų būti pavaizduoti brėžiniais, piešiniais, modeliais, diagramomis, nuotraukomis, aprašymais ir pan.

Parodai organizuoti Clevelande sudarytas Parodos Komitetas. Visais parodos reikalais rašyti bei eksponatus siųsti parodos komiteto pirmininko adresu:

R. S. Pauliukonis, P. E.
6660 Greenbriar Dr.
Cleveland, Ohio 44130

Skyrių V-bos prašomos periodiškai informuoti C. Valdybą kas parodos reikalu yra daroma.

Su kolegiškais sveikinimais

Juozas Dačys

C. Valdybos Pirmininkas

Bronius Galinis

Sekretorius

500,000. Augimą skatina — perkėlimas visų valdžios ministerijų. Kartu kuriasi ir valdžios, meno ir mokslo centrai. Numatyta plėsti lengvąją pramonę, kuri aptarnautų vietinį pareikalavimą. Statybos darbai vyksta labai intensyviai ir ši pramonė išlaiko apie trečdajį dabartinių gyventojų.

Dėka vietos situacija, skatina augti ir plėstis, nes Canberra įkurta tarp dviejų, milijoninių, šio krašto miestų — Sydney ir Melbourne. Palanki gamta, geri keliai, jungiantys netolimus pajūrio kurortus, o taip pat ir žiemos sporto vietovės, daug padeda miesto augimui. Australų sostinė yra jų pasididžiavimas; ją apžiūrėti atvyksta daug žmonių iš viso pasaulio kraštų. Kasmet ją aplanko 600,000 australų, kurių skaičius vis didėja (Australijoje yra 12 milijonų gyventojų.) Taigi ir turizmo pramonė čionai klesti.

Būdamas vienas iš pirmųjų lietuvių atvykusių į Canberra, trumpai supažindinsiu su tautiečių įsikūrimu bei gyvenimu sostinėje.

PLIAS Canberros skyriaus nariai stovi (iš k. į d.) Genys Vytautas, Genys Algirdas, Katauskas Romanas, Vaz Edvardas ir Makūnas Kostas. Sėdi — Šilinis Romanas ir Valkas Napoleonas.

Nusivylęs buvau, pirmą kartą pamatęs Canberą, kuri tuo laiku teturėjo 12,000 gyventojų ir visiškai neatrodė (pagal mano įsivaizdavimą) kaip šio kontinento sostinė. Tai buvo mažo miestuko vaizdas, kuriame tikrai didingi parlamento rūmai tegalėjo palikti teigiamą įspūdį. Čia atvykusieji, keliasdešimt tautiečių iš pradžių turėjo atidirbti 2 metų prievolę paskirtose darbuose. Visi vyrai, daugiausia kaip darbininkai valdžios statybos darbuose, o moterys įvairiuose viešbučiuose. Nemokėjimas tinkamai susikalbėti angliškai, savaime mus visus sutraukė krūvon ir mes vieni iš pirmųjų šiame kontinente sukūrėme savą bendruomenę. Pirmasis lietuvių komitetas, tuojau suregistravo visus čia esančius, darė susirinkimus, paskaitas, minėjimus, informacijos buvo teikiamos naujai atvykstantiems. Aišku, tuojau buvo įkurta tautinių šokių grupė ir krepšinio komanda, kurios turėjo ypatingai didelį pasisekimą vietinių tarpe ir buvo visur kviečiamos dalyvauti.

Nesuklysiu pasakydamas, kad iš visų Australijos lietuvių, canberiškiečiai pirmieji ir ant savo kojų atsistojo. Mat, čionai buvo galimybė gauti valdiškus namus (užsirašiusiems Canberros gyventojams tebuvo 2 metų laukimo laikas). Daugumas mūsiškių galėjo tuo pasinaudoti ir labai greitai pradėti normalų gyvenimą. Susipažinus su vietinėm sąlygom, ir pramokus geriau angliškai, palaipsniui beveik visi įstengė ir sau geresnius, pagal specialybę, darbus susirasti. Šiuo metu daugumas vyrų dirba valdžios įstaigose.

Ilgainiui, vieniems atvykstant, kitiems išvykstant, mūsų skaičius nusistovėjo ir per paskutinį dešimtmetį turime apie 150 tautiečių gyvenančių Canberroje. Nors ir maža mūsų kolonija, bet įstengė sukurti daug savų organizacijų; veikė Lietuvių Bendruomenės, skautų ir „Šviesos“ skyriai, sporto klubas, tautinių šokių grupė, sekmadienio mokykla. Nuomavimas patalpų, visiems šiems vienetams bujoti, vertė pradėti galvoti ir apie savo pastogės įsigijimą.

Veikli ir energinga, nors ir maža, lietuvių suajelė nusprendė savo namus pasistatyti. Pirmasis Lietuvių namų organizavimo komitetas, kuriame beveik visi mūsų PLIAS skyriaus nariai priklausėme, turėjome nustatyti gaires, kuriuo būdu ir kokiomis išgalėmis viską planuoti ir įvykdyti. Nusprendėme galiausiai būti optimistais ir statyti kapitalinį pastatą, kuriame visi su visomis organizacijomis galėtume pilnai ir patogiai išsitikti. Būdami patys negausūs ir galvodami

apie mūsų namų pastatymo, išsilaikymo ir gerinimo išlaidų padengimą, nusprendėme turėti šiame pastate ir baro patalpas. Mūsų pačių pastangomis ir darbu tas buvo labai greitai, sklandžiai ir ekonomiškai įgyvendinta. Mūsų skyriaus architektai planus padarė, o visi kiti pagal savo sugebėjimus prisidėjome. Visų tautiečių pagalba buvo reikalinga, kad visi jaustųsi esą savo pastato šeimininkais. Statėme patys, daugiausia savaitgaliais, nors daug specialių darbų reikėjo suorganizuoti ir kitų pagalba. Tas būdavo atliktas savaitės bėgyje ir tokiu būdu per nepilnus metus viskas buvo užbaigta. Nors tas viskas tekainavo apie 25,000 dolerių, tačiau tikroji pastato vertė tikrai būtų dviguba. Mat statėme patys, daug medžiagų buvo labai pigiai gauta, o ir kaimiečiai darbai visai nieko nekainavo.

Lietuvių klubas jau ketvirtį metų kaip yra realybė. Teisingas planavimas ir organizavimas, leidžia mūsų klubui augti ir klestėti. Klubas ne tik finansiškai pats išsilaiko, bet jau ir užtrauktos paskolos baigiasi išmokamos. Įsigyta daug inventoriaus, praėjusiais metais praplėtos patalpos. Trumpu laiku numatomas kapitalinis namų praplėtimas ir padidinimas bei pagerinimas. Klubo valdyba remia visas mūsų organizacijas finansiškai. Įsikūrus „Aušros“ chorui mūsų veikla dar daugiau pagyvinta.

Ši maža lietuvių kolonija galėjo atlikti šį didelį darbą tikrai savo dideliu vieningumu, susiklausymu ir vėdama teisingai galvojančių tautiečių, ko nevisada galima rasti didelėse lietuvių kolonijose.

Šiuo metu Canberros PLIAS skyrius teturi septynis narius. Iš jų tikrai vienas — E. Vaz yra naujai atvykęs į Canberą. Jisai persikėlė čionai, kartu su naujai įsteigtu privačios inžinierių bendrovės skyriumi.

N. Volkas dirba „Dept. of Works“ hidraulikos skyriuje. Tuojau po karo pradžioje, buvo išemigravęs Brazilijon, bet dabar jau virš dešimt metų kaip įsikūręs sostinėje ir yra dabartinis mūsų skyriaus pirmininkas. Tame pačiame departamente dirba ir mūsų architektai A. Genys ir K. Makūnas. A. Genys kaip vyresnysis architektas, veda ir prižiūri projektavimo darbus statomose miesto mokyklose ir gimnazijose. V. Genys, jau dvylika metų kaip su A. Čeičiu turi savo statybos bendrovę. Sparčiai augant Canberrai išaugo ir jų bendrovė, padarydama virš dviejų milijonų metinės apyvartos. R. Katauskas ir R. Šilinis — mūsų skyriaus sekretorius, abu dirba inžinerijos skyriuje Dept. of Works. Jie abu savo diplomus yra įsigiję Australijoje.

Naujojo skyriaus tikslas susirišti ir bendrauti su kitais Australijoje veikiančiais skyriais. Numatytas susitikimas su sydnėjiškiais, įvyks Canberroje. Ta proga numatyta apžiūrėti vieną didžiausių ir moderniausių statomų gimnazijų. Jos darbus ir priežiūrą vykdo mūsų skyriaus vedama statybos bendrovė. Taip pat apžiūrėsime netoliese statomą užtvanką, kurios priežiūros darbus veda R. Katauskas.

Šiuo ir baigsiu trumpas žinias iš mūsų pastogės.

V. Genys

CHICAGO

● Š. m. rugsėjo 28 d., po ilgesnės ligos, ligoninėje mirė dipl. inž. Jonas Lenkevičius, P.E., buvęs ALIAS Chicagos sk. pirmininkas, gyveno Cicero, Ill. Platesnis nekrologas bus sekančiame numeryje.

● Architektūros firma — Jaskowiak & Petrauskas, Elmhurst, Illinois, šiuo metu projektuoja 3-jų aukštų įstaigų ir komercinį pastatą kainuojantį \$300.000.

● Architektas Vytautas Pelda turėjęs savo darbo įstaigą Chicagoje, 228 N. LaSalle St. persikėlė į naujas patogesnes patalpas — 230 N. Michigan Ave., Chicago Ill.

● Architektas Petras Nalis, baigęs architektūrą University of Illinois Urbanoje, šiuo metu ten dėsto architektūros istoriją ir tęsia studijas master laipsniui įgyti.

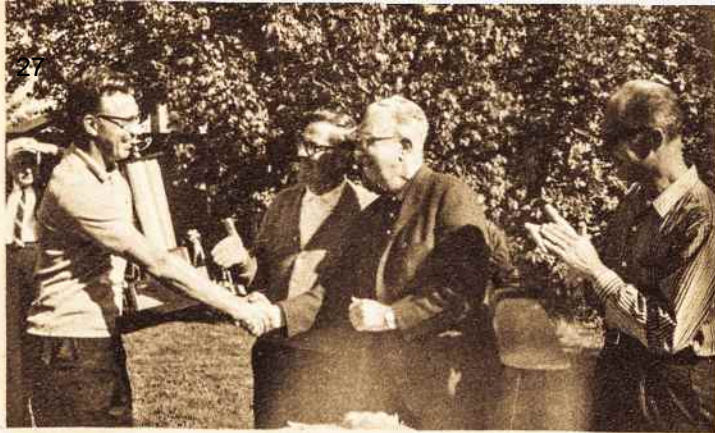
● Neseniai įsikūręs Chicagos Lietuvių Golfo Klubas savo narių tarpe turi visą eilę inžinierių ir architektų. Prieš kiek laiko įvykusiose klubo rudens varžybose I vietą laimėjo inž. J. Kubilius. II vieta atiteko inž. E. Lapui.

Malonu pažymėti, kad ir visą vasarą užtrukusias pievėlių žaidynes (match plays) laimėjo inž. R. Korzonas. Tad sugeba mus technikai ne tik įstaigose darbą gerai atlikti, bet ir golfo kamuoliuką tinkamai mušti.

ALIAS CHICAGOS SKYRIAUS RUDENS SUEIGA (picnic).

Puiki rudens diena. Rugsėjo mėn. 24-toji. Kiek nuolaidus žole apaugęs šlaitas ir įvairių rūšių medžiai ir krūmai aplinkui suteikia „žalios salės“ jaukumą. Tokioj vietoj neįmanoma nuobodžiauti. Mažom grupelėm

Išvykaujantieji p. Biskio sodo aikštelėje.

Premijų dalinimas

susibūrę inžinieriai su svečiais išgriovė ir pastatė keltą miestų, pradėjo ir pabaigė kelius karus, išgėrė kelias čierkas, o ponios tuo tarpu apžirėjo šeimninko kolegos K. Biskio „gentleman farm“. Yra kuo pasigrozėti. Vaikai? Kelis mačiau medžiuose, kitus krūmuose, rūmuose, džiunglėse...

Pamanytum, kad golfininkai, kurie žaidė iš ryto, ateis uždusę, sukris po medžiais... Kur tau. Pasistatė stalą, apkrovė visokiausiais Oskarais... „Pirma vieta — kolega Smolinskas“, girdėjosi šaukiant pirm. Barį, „Jono Kazanausko pereinamoji taurė už 80 pokštų, Edvardas Lapas, antra vieta už 81 pokštų, Jonas Kubilius — trečia, Pranas Olis — pirmą vietą su forais...“ Sunkiau ir sunkiau besigirdėjo kitų rezultatų, kai kalbėtojo balsas pastebimai ėmė silpnėti.

Kolega Statkus nusižiūrėjęs į golfininkus, suorganizavo mažuosius lietuviukus ir pravedė irgi varžybas: „Pirma vieta už devynis pataikymus G. Kerelytė (5 metų) — tranzistorinis radijas, antra vieta... trečia vieta... pirmą vietą už taiklumą — Nakis (13m.) — tranzistorinis radijas, antra vieta...“

Kol alus buvo išgertas, „burgeriai“ suvalgyti, dešrelės pabaigtos, atėjo ir vakaras. Pamažu dalyviai ėmė skirstytis. Išgirdau, kai vienas iš svečių šypsodamas aiškino kitam: „Gražiai moka praleisti laiką, tie inžinieriai, tik kad golfą ima lošti tokiam amžiuje...“ „Matai“, — atsakė užkalbintasis, „jei pasidomėtum kuo daktarai save gydo, tai“... Neišgirdau pabaigos, bet atrodė argumentas buvo įtikinantis.

Puikus rudens vakaras. Visi pasilinksminę išsiskirstė. Tik šeimninkai užtruks kiek laiko, kol susitvarkys. Inžinieriai tai supranta ir įvertina ir p. Biskiams nuoširdžiai dėkoja.

c/o M. Krasauskas
2633 W. Montgomery Ave.
Chicago, Ill. 60632, USA

Postmaster:
Return Postage Guaranteed

BULK RATE
U. S. Postage
PAID
CHICAGO, ILL.
Permit No. 7652

TECHNIKINĖ APŽVALGA

Nailonas sulauko kulkas

Kad vaizdžiai įrodžius savo išradimo efektyvumą, Čekijoje gimęs Ottavos inžinierius Weinberger apsigaubė savo išrastos medžiagos sluoksniu ir liepė Kanados kareiviui durti jį šautuvo durtuvu. Pastarasis netik nepradūrė medžiagos, bet paliko joje tik mažą pėdsaką.

Naujai išrastas „kūno šarvas“ yra 1/8 colio storumo nailoninė medžiaga, kuri gali būti sėkmingai pritaikyta kare ir pramonėje. Pagal Davis Aircraft Products Inc. bendrovę, kuri išvystė ir pagamino tą medžiagą, ji yra 48 % efektyvesnė už bet kokį dabar vartojamą kūno šarvą. Išradėjo tvirtinimu, skirtumas tarp naujai išrastos medžiagos ir kitų nailoninių medžiagų glūdi audimo būde, kuris laikomas paslapyje, kol nebus išgautas patentas. Medžiaga nukreipia smūgio energiją nuo smūgio vietos, siūlai susitraukia ir patankėja toje vietoje.

Apsaugai nuo šrapnelių, kuriems priskiriama 80% sužeidimų, JAV kariuomenė dabar vartoja 10 svarų nailono veltinę liemenę. Davis bendrovė tvirtina, kad 8 svarų jos išrasta liemenė ne tik apsaugos nuo šrapnelio, bet ir nuo mažų iki .38 kalibro ginklų tiesioginių smūgių.

Helikopterių lakūnams bendrovė išvystė 23 svarų liemenę (pėstininkams ji persunki) iš 14 sluoksnių. 8 sluoksniai sulaukė kulkosvaizdžio kulkas, iššautas iš 15 pėdų nuotolio. Vietname helikopteriai yra apšarvuoti titano sluoksniu, kursai sulauko snaperių .30 kalibro kulkas, iššautas iki 200 pėdų, tačiau iššautos iš artimesnio atstumo pereina kiaurai. Bendrovė siūlo apšarvuoti helikopterius 14 nailono sluoksniais, kas padidins apsaugą 40% ir kartu sumažins tuo pačiu nuošimčiu šarvo kainą.

Naujoji medžiaga greit bus išbandyta Vietname, kaip batų pamušalas kareivių apsaugai nuo Vietkongc statomų užnuodytų smailių kuoliukų.

Neseniai bendrovė demonstravo vieno medžiagos sluoksniu efektyvumą, kurs uždėtas ant žmogaus kelio sulaukė motorinį režežinį piūklą. Atrodo, kad ta medžiaga turės platų pritaikymą ir pramonėje. Policija yra taipogi susidomėjusi ta medžiaga, kuri galės apsaugoti policininkus nuo sužeidimų. JAV oro laivynas ir jūrų pėstininkai yra užsake medžiagos pavyzdžius išbandymui.

V. P - tis

ALIAS SKYRIŲ ADRESAI:

- ALIAS BALTIMORĖS skyrius, pirm. A. Svtelis
622 Grantley St., Baltimore, Md. 21229
- ALIAS BOSTONO skyrius, pirm. J. Mikalauskas,
222 L St. So. Boston, Mass. 02127
- ALIAS CHICAGOS skyrius, pirm. J. Baris, 4529 W.
64th Place, Chicago Ill. 60629
Skyr. adresas: 117 North Prospect, Clarendon
Hills, Ill. 60514
- ALIAS CLEVELANDO skyrius, pirm. dr. R. Kašuba,
19500 Euclid Ave. Apt. 106 K, Cleveland, Ohio,
44117
- ALIAS DETROITO skyrius, pirm. dr. S. Juzėnas,
15491 Ward, Detroit, Mich. 48227
- ALIAS LOS ANGELES skyrius, pirm. V. Vidugiris,
27923 San Nicolas Dr., Palos Verdes, Calif. 90274
- ALIAS NEW YORKO skyrius, pirm. S. Remėza,
47 Van Siclen Ave., Brooklyn, New York, 11207
- ALIAS PHILADELPHIA skyrius, pirm. J. Stelmokas,
339 Summit Rd., Media, Pa. 19063
Washingtono Technikos ir Gamtos Mokslų D-ja, pirm.
S. Kindurys, 4902 Nantucket Rd. College Park,
Md. 20740
- Ūkinių Studijų Centras, pirm. dr. P. A. Mažeika,
4718 Park Lane, Washington, D. C. 20023

P A I E Š K O J I M A S

Paieškomas inž. Kauneckas, 1942 m. vykdęs statybos darbus Prienų kareivinėse. Ieškomasis, arba apie jį žinantieji maloniai prašomi atsiliepti šiuo adresu: Jurgis Pyragas, 2400 Luebeck, Fregattenstrasse 2-4, West Germany.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

T. Žodžio administracija prašo gerbiamųjų skaitytojų, gavus laikraštį, atkreipti dėmesį į savo adresu kortelę, kurios viršuje atžymėti paskutiniai apmokėtos prenumeratos metai.

Mielieji skaitytojai prašomi be atskirų paraginimų atsilyginti iki 1967- metų imtinai ir tokiu būdu padėti T. Žodžiui finansiniai, o administracijai sutaupyti darbą.